

1 četvrtak, 10.01.2008.

2 [Otvorena sjednica]

3 [Optuženi su ušli u sudnicu]

4 ... Početak u 09.07h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim, ustanite.

6 Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.

7 Izvolite sjesti.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro jutro, gospođo tajnice. Molim

9 Vas, najavite predmet.

10 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Predmet IT-05-
11 88-T, *Tužitelj protiv Vujadina Popovića i drugih.*

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

13 Za zapisnik, dvojica optuženih nisu u sudnici danas: gospodin
14 Borovčanin. Podatke koje smo mi dobili kažu da ima danas dogovoren pregled kod
15 zubara, zato će nam se vjerojatno pridružiti nešto kasnije u tijeku današnjeg
16 dana, ali još uvijek mi treba potvrda njegove Obrane u vezi s time da nema
17 prigovora na to da Vijeće može nastaviti voditi suđenje bez njega; drugim
18 riječima, da se on odrekao svojega prava na prisutnost u sudnici u toku jednoga
19 dijela dana.

20 Gospodine Lazarević, molim Vas.

21 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Da, časni Sude. Informacija koju sam ja
22 dobio je upravo ista kao i Vaša, dakle gospodin Borovčanin je imao dogovoren
23 pregled kod zubara. Radi se o manjoj intervenciji zubara i on će doći nešto
24 kasnije za vrijeme današnjeg sudskog dana, a on se i odrekao svojega prava na
25 prisutnost, barem u ovome dijelu postupka.

26 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Lazareviću, nama će bez
27 obzira na to trebati pisani dokument kojim se gospodin Borovčanin odriče toga
28 prava i Vi ćete to riješiti, je li tako?

29

30

1 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Svakako, časni Sude. Ja ću Vam taj
2 dokument staviti na raspolaganje.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Lazareviću.

4 Nema ni gospodina Pandurevića, kako vidim. Vi se sjećate da smo mi njemu
5 odobrili specijalno privremeno puštanje na slobodu zato što se trebao vratiti
6 najkasnije 8. januara.

7 [Tehnički problemi]

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] A zbog nepredviđenih okolnosti koje su
9 izvan kontrole generala Pandurevića i drugih, on nije mogao otputovati iz
10 Sarajeva onoga dana kada je po rasporedu trebao putovati i to zbog vremenskih
11 uvjeta koji su tamo vladali, naime zbog magle. Mi smo nastojali napraviti neka
12 alternativna rješenja, no nismo u tome uspjeli, što znači da će on, nadamo se,
13 doći nešto kasnije u toku današnjega dana ili popodne.

14 Koliko ja znam, barem na osnovu podataka koje smo dobili, i on će se
15 također odreći svojega prava na prisutnost na današnjem zasjedanju, a to će nam
16 potvrditi gospodin Haynes.

17 Gospodine Haynes, izvolite.

18 G. HAYNES: [simultani prevod] Da, časni Sude. On je razgovarao s
19 gospodinom Sarapom jučer i rekao je da će on biti zadovoljan da se suđenje
20 nastavi i bez njega, i mi ćemo Vam danas dostaviti i potpisani dokument s tim u
21 vezi.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro.

23 Svi drugi optuženi su prisutni u sudnici.

24 I što se tiče ostalih, vidim da nema gospodina Ostojića te gospodina
25
26
27
28
29
30

1 Sarape. Nisam baš sasvim siguran da li je on tamo. Ne vidim ga. Ah, vidim da
2 nema.

3 A u Tužiteljstvu vidimo da su tu gospodin McCloskey i gospodin Thayer, i
4 mislim da sada možemo početi.

5 Najprije bih vam htio svima izraziti dobrodošlicu i drago mi je što se
6 svi ponovno vidimo. Također Vam hvala, gospodine Živanoviću, na Vašim
7 nastojanjima, jer ste i Vi imali problema prilikom povratka na vrijeme. Drago mi
8 je što ste uspjeli doći, što ste našli rješenje, inače bismo se stvarno suočili
9 s velikim problemima. Tako da mi je to drago.

10 General Miletić, ja bih Vam htio izraziti sućut zbog smrti Vaše sestre.
11 Ja bih Vam bio odobrio i privremeno puštanje na slobodu da su vlasti Republike
12 Srpske pružile potrebne garancije u vrijeme kada se to dogodilo, međutim, koliko
13 sam ja shvatio, to nije bilo moguće.

14 OPTUŽENI MILETIĆ: Hvala, časni Sude.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imamo i nekoliko uvodnih tema.

16 Imamo tužiteljev podnesak koji je podnesen 08.01., kojim se traži da se
17 odobri predstavniku vlasti Sjedinjenih Američkih Država prisutnost u Sudu za
18 vrijeme iskaza Richarda Butlera, koji, kao što znate, treba početi sa svojim
19 svjedočenjem vjerojatno sutra ili najkasnije u ponedjeljak.

20 Ima li ijedan tim Obrane prigovora?

21 Gospodine Haynes?

22 G. HAYNES: [simultani prevod] Ne, časni Sude. Nemamo prigovora. Mi smo,
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zapravo, imali prilike kada su se svi vratili jučer iz Beograda, razgovarati o
2 svemu tome, te smatramo da ukoliko bude kakvih prigovora na ispitivanje
3 gospodina Butlera u vezi s njegovom prethodnom karijerom, američke vlasti su one
4 vlasti koje bi trebale iznijeti prigovor, a ne bilo tko drugi.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam na ovoj Vašoj izjavi i na
6 iskazanome stavu, koji je, koliko vidim, iznesen u ime svih timova Obrane.
7 Dakle, gospodine McCloskey, Vaš zahtjev se odobrava. Mislim da nećemo pisati
8 pisanu odluku s tim u vezi, što znači da možete jednostavno proslijediti ovu
9 usmenu odluku ambasadi Sjedinjenih Američkih Država ovdje u Den Haagu.

10 Isto tako, nekoliko dana nakon što je počela zimska pauza, Tužiteljstvo
11 je podnijelo zahtjev kojim se traži odobrenje izmjene popisa po pravilu 65 ter,
12 konkretno u vezi sa svjedokom Richardom Butlerom. Dokument je dostavljen
13 18.12.2007., i to kao povjerljivi dokument. Mislim da sada neću govoriti o
14 *meritumu*, odnosno o pojedinostima toga dokumenta, odnosno tih dokumenata.

15 No ono što bih htio znati je da li se ijedan tim Obrane protivi ovome
16 zahtjevu ili ne. Obično bi se od vas očekivalo da odgovor pošaljete do 2.
17 siječnja, međutim mi smo zaveli moratorij na to, koji smo odobrili 14.12. kada
18 smo zadnji put zasjedali, koji, pretpostavljam, vrijedi i za ovaj podnesak. I
19 sad kada smo svi ponovno u sudnici, i budući da se, suđenja su se nastavila 7.
20 januara, a mi, iako mi danas zasjedamo po prvi put... Gospodin Butler je, kako
21 sam već rekao, bi trebao doći ili sutra, ili najkasnije u ponedjeljak pa bih
22 htio čuti kakav je Vaš stav, zato što moramo donijeti odluku.

23 Izvolite, gospodine Haynes.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HAYNES: [simultani prevod] Ako nam se može dat prilika razgovarati s
2 gospodinom McCloskeyom za vrijeme prve pauze, ja mislim da će ovaj podnesak
3 vjerojatno naići na protivljenje.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro. Onda ćemo to odložiti za nakon
5 prve pauze. Molim vas, pazite na hitnost ove stvari i da stvarno moramo zbog
6 toga donijeti s tim u vezi odluku.

7 Ja mislim da nemamo ništa drugo za raspravljati sada u ovome trenutku,
8 osim ako vi nemate nešto kao uvodnu, sami...

9 Vidim, gospodin Haynes traži riječ. Izvolite.

10 G. HAYNES: [simultani prevod] Ja ne bih htio nešto nepotrebno sada
11 iznositi, ali ima jedna druga stvar o kojoj smo već razgovarali, o čemu Vam mogu
12 dati odmah odgovor. Naime, radi se po podnesku Tužitelja od 02.01. u vezi s 18
13 dodatnih svjedoka, te o zahtjevu da se njih zaprimi po pravilu 92 bis. To bi
14 također moglo čekati dok ne završimo s iskazom gospodina Kingorija.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

16 Gospodine Thayer?

17 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, da, mi smo
18 podnijeli taj zahtjev. Nismo još vodili nikakve razgovore s kolegama iz Obrane u
19 vezi s tim podneskom, tako da smo spremni usmeno raspraviti to pitanje nakon
20 pauze ili pred kraj današnjeg radnog dana, ako to bude potrebno.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imate li kakvih drugih uvodnih tema?

22 G. THAYER: [simultani prevod] Ne, gospodine predsjedavajući.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Onda možemo dovesti gospodina
24 Kingorija.

25 Ako se dobro sjećam, Vi ste završili s glavnim ispitivanjem, je li tako?

26

27

28

29

30

1 I sada bi trebalo početi s unakrsnim ispitivanjem, je li točno?

2 G. THAYER: [simultani prevod] Da, časni Sude. Tako je.

3 [Svjedok ulazi u sudnicu]

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine pukovniče, i
5 dobro došli ponovno.

6 SVJEDOK: [simultani prevod] Dobro jutro. Jako mi je drago što sam tu.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Također Vam želim i sve najbolje u
8 novoj godini. Sada možemo nastaviti, odnosno početi s unakrsnim ispitivanjem,
9 koje će voditi više timova Obrane.

10 SVJEDOK: JOSEPH KINGORI [nastavak]

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću, hoćete li Vi biti
12 prvi?

13 G. ŽIVANOVIĆ:

14 Unakrsno ispituje g. Živanović:

15 [Branilac ispituje putem prevodioca]

16 P: Dobar dan, gospodine Kingori.

17 O: Dobar dan, gospodine.

18 P: Ja bih... Ja ću početi ovo ispitivanje samim početkom, odnosno sa
19 Vašim pripremama za dolazak na teren u... na prostor bivše Jugoslavije, gde ste
20 radili kako vojni posmatrač Ujedinjenih nacija. Možete li mi, molim Vas, reći
21 pre dola... Vi ste nam rekli, naime, da ste Vi imali jednu pripremu u Keniju, u
22 Nairobiju, a potom i u Zagrebu.

23 Mene interesuje da li ste pre dolaska u Srebrenicu imali nekakve
24 pripreme, da ste dobili neka uputstva, obaveštenja koja bi bila specifična za
25 rad na tom terenu?

26 O: Časni Sude, pripreme koje smo obavili prije odlaska u Srebrenicu su
27 bile uglavnom informiranje o tome kakva je situacija tamo, i to posebno svugdje
28 u Bosni i Hercegovini je situacija bila različita od nekog drugog prostora u

29

30

1 bivšoj Jugoslaviji. Dakle, trebalo se dobiti adekvatne informacije, adekvatne
2 upute, te proći adekvatnu obuku u vezi s time kako se nositi sa situacijom u
3 Bosni i Hercegovini, koja je... koja se smatrala opasnijom od drugih prostora
4 enklave.

5 Isto tako, otvorena pitanja koja su bila tamo bila su nešto drugačija.
6 To znači da je tamo bilo više borbi, nego na drugim prostorima, primjerice u
7 istočnoj Krajini, gdje sam bio oko šest mjeseci, kao i na drugim prostorima
8 Republike Hrvatske.

9 P: Vi ste onda svakako dobili malo detaljnije informacije o sukobljenim
10 stranama koje se nalaze u i oko srebreničke enklave. I da li sam u pravu?

11 O: Da, u pravu ste.

12 P: Rekli ste nam da je Vaša glavna dužnost da pratite povrede sporazuma
13 o prekidu vatre. Da li možete da mi kažete da li je to podrazumevalo, i da li je
14 povreda sporazuma o prekidu vatre podrazumevala, i držanje vojnih jedinica
15 unutar enklave, osim, naravno, Holandskog bataljona, koji je bio tamo u sastavu
16 Ujedinjenih nacija.

17 O: Pa, kršenja sporazuma o prekidu vatre bilo je više. To je jedino što
18 ja nemam popis tih prekršaja sada, ali ona su bila, oni su bila zapisana i nitko
19 od njih, zapravo, nije ni smio imati oružje unutar zaštićene zone. I zbog toga
20 su svi Muslimani bili razoružani, a sve oružje - sve teško naoružanje i
21 pješadijski naoružanje, mitraljezi i tako - su odneseni na sigurno mjesto,
22 odnosno u bazu Nizozemskoga bataljuna i tamo su čuvani. To se događalo i na svim
23 drugim demilitariziranim područjima, ne samo u Srebrenici, nego i u svim drugim
24 područjima.

25

26

27

28

29

30

1 P: Pre dolaska u enklavu, dakle u okviru Vaših priprema za dolazak, da
2 li ste Vi dobili ikakvo obaveštenje da je... da su muslimanske snage u enklavi
3 razoružane, odnosno da su svoje oružje predale Ujedinjenim nacijama?

4 O: Da, časni Sude, ja sam bio o tome obaviješten, i čak i kada sam
5 stigao, kada su mi pokazivali taj prostor, odveli su me u Četu B, u bazu Čete B,
6 odnosno Bravo, gdje su mi pokazali svo teško naoružanje koje je oduzeto od
7 muslimanske strane. Oni su tamo bili uskladišteni na sigurnom i bilo je pod
8 zaštitom Nizozemskoga bataljuna.

9 P: Možete li mi, molim Vas, reći s obzirom na to da ste i da... Od koga
10 ste dobili Vi tu informaciju da je... da su muslimanske snage u enklavi
11 razoružane?

12 O: Ta informacija došla je iz komande UN-a u Zagrebu, kao i od
13 zapovjedništva Vojnih promatrača UN-a, također u Zagrebu, te kada smo ušli u
14 enklavu, od samih vojnih promatrača koji su već tamo bili. Dakle, to je bila
15 informacija koja je bila na raspolaganju svima koji su je trebali. Svi su znali
16 što se učinilo u pogledu demilitarizacije.

17 P: Između ostalog, Vi ste dobili određene instrukcije, još u Zagrebu, o
18 načinu na koji ćete podnositi izveštaje pretpostavljenoj komandi. Tako ste
19 posvedočili. Da li je Vama tada rečeno šta ti izveštaji treba da sadrže?

20 O: Bojim se da nisam baš shvatio Vaše pitanje. Hoćete li ponoviti?

21 P: Da li ste dobili uputstva šta treba da sadrže izveštaji koje Vi
22 podnosite Vašoj pretpostavljenoj komandi u Tuzli?

23 O: Da, da. Nama je rečeno što treba unijeti u izvještaje. I kao vojni
24 promatrači, općenito se od vas puno očekuje, zato što morate izvijestiti baš o

25

26

27

28

29

30

1 svakoj aktivnosti koja se događa u vašoj zoni odgovornosti, bilo da se radi o
2 vojnoj aktivnosti, humanitarnoj ili bilo kakvoj drugoj koja se tamo odvija.

3 Dakle, očekivalo se od nas... Mi smo, dakle, trebali izvijestiti
4 zapovjedništvo UN-a zato, iako nemate direktnoga utjecaja na ono što se tamo
5 događa. To je informacija koja je potrebna drugim ljudima u sistemu UN-a kako bi
6 je mogli iskoristiti za ono što njima treba.

7 P: Da li su Vaši informacije koje ste dostavljali putem izveštaja bile
8 istog nivoa poverljivosti?

9 O: Da. Sve informacije koje smo mi slali bile su direktno na
10 raspolaganju ljudima u UN-u.

11 P: Je li možete da nam kažete da li ste za slanje informacija koristili
12 šifru?

13 O: Mi se nismo služili šiframa zato što je naš sistem bio vrlo jasan po
14 linijama na kojima smo prenosili informacije prema primatelju.

15 P: Sve informacije ste slali faksom, da li je to tako?

16 O: Bilo je više načina slanja tih podataka. Jedan od načina svakako je
17 bio, kako kažete, telefaks, ali osim toga Vi ste mogli šifrirati poruku i
18 poslati je radio vezom, a onda su ljudi koji primaju to na drugome kraju poruku
19 dešifrirali i prenosili je na papir, tako da mogu razumjeti što zapravo hoćete
20 reći. Mi smo se služili dakle vlastitom mrežom prijenosa podataka, našom
21 linijom. Dakle mogli smo razgovarati s nekim i kazati što se zapravo događa.

22 Dakle, postojali su različiti načini, različita sredstva prijenosa
23 poruka, a možda je bio još jedan, zapravo, konačni, koji je bio pomalo težak,
24 ali se mogao napraviti, a to je bilo naime da se napravi kopija na papiru i da
25 se pošalje cestom. Pismo se moglo poslati bilo gdje.

26

27

28

29

30

1 P: Još jedno, ovaj, pitanje: Da li ste dobili instrukcije, pre dolaska u
2 Srebernicu, da vodite beleške?

3 O: Ne razumijem što hoćete reći, ali ako mislite na pisanje bilješki,
4 onda je to bio naš glavni posao. Kao promatrači, mi smo to morali stalno raditi.

5 P: To je bila obaveza svakog posmatrača Ujedinjenih nacija, je li tako?

6 O: Da, stvarno jeste. Zapravo, možemo reći da je ta bilježnica bila naše
7 glavno oružje. To je razlog zbog koga nam se ništa nije ni moglo dogoditi. To je
8 sve što smo imali i to je ono što smo koristili kako bismo zapisali šta se
9 događalo na terenu.

10 P: Koliko beležnica ste imali obavezu da vodite?

11 O: Nije bilo pitanje nekog konkretnog broja bilježnica koje smo trebali
12 imati. Nama je jednostavno bio zadatak da pišemo koristeći se čim god smo mogli.
13 Ako je bila neka bilježnica dobro, ako ne, komad papira. Trebalo je samo
14 napisati informacije koje bi onda trebale doći u sistem UN-a. Dakle nije bilo
15 nikakvih ograničenja na broj bilježnica koje su se mogle voditi.

16 P: Ako sam ja Vas dobro razumeo, Vi ste vodili dve beležnice. Da li je
17 to tako?

18 O: Da, ja sam imao dvije, ali u svakom slučaju nije bilo nikakvog
19 ograničenja na broj bilježnica.

20 P: Da li ste u obe beležnice u osnovi pisali iste informacije?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne nužno.

2 P: A je li' možete da nam objasnite iz kojih razloga ste vodili dve
3 beležnice?

4 O: Čovjek je mogao imati i više beležnica. Nije bilo nikakvih
5 ograničenja. To kao prvo. Kao drugo, poneki put bi čovjek jednostavno zametnuo
6 jednu bilježnicu, pa bi onda uzeo drugu koja bi mu bila pri ruci. Čovjek bi
7 otišao na teren, koristio se tom bilježnicom i kasnije, ako ne bi mogao naći onu
8 zametnutu, možda bi uzeo ponovo novu ili bi možda pronašao onu staru, pa bi onda
9 u onoj staroj nastavio zapisivati bilješke. Ono što je bio bitno ovdje, mi nismo
10 bili računovođe. Nismo morali nastaviti po istom sistemu. Ono što zateknemo, to
11 zapišemo, o tome izvijestimo i to je bila svrha vođenja tih bilježnica. To smo
12 radili.

13 Dakle, stvarno nije bilo bitno koliko je bilježnica čovjek imao ili da
14 li se koristi sada jedna bilježnica za ovaj tjedan, a neka druga za drugi
15 mjesec. To stvarno nije imalo nikakve veze.

16 P: Vi ste nedavno dali Tužilaštvu jednu svesku, jednu od tih svesaka
17 koju ste vodili i vidim da ona sadrži datume do 9. jula - kol'ko sam ja uspeo da
18 pregledam. Imao sam veoma malo vremena za to. Da li je to tako?

19 O: Da, tako je.

20 P: Drugu svesku Vi ste uništili. Tako ste ovde rekli, a ja Vas molim
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 samo ako možete da se setite da li su u tu svesku beleženi takođe događaji do 9.
2 jula.

3 O: Zapravo, u toj su drugoj bilježnici bile informacije koje su do
4 posljednjeg dana bile vođene. Mislim da zadnji dan u enklavi, dakle negdje 20-
5 og, 21-og, da se... da je i taj period još bio pokriven. Ja mislim da je to
6 završilo na strani BSA, dakle vojske bosanskih Srba, i mogao sam završiti sa
7 problemima. Bio sam uplašen šta će biti sa mnom i u vezi sa nekim stvarima koje
8 sam zapisao, pa sam sva imena recimo šifrirano zapisao, još neke aktivnosti koje
9 su pojedinci radili.

10 Dakle mislio sam ako bi to došlo u ruke nekim... nekih ljudi kada smo
11 izlazili, tko zna šta bi mi se dogodilo, pa sam bio uplašen i zato sam je
12 uništio.

13 P: Da, to sam razumeo već. Ovaj, to ste i već i rekli. Međutim, ono što
14 mene interesuje je kad je pitanju... kad je u pitanju ova prva beležnica koju
15 ste uništili, da li ste Vi to nekome rekli i kada?

16 O: Ta druga sveska. Jedina osoba kojoj sam to rekao mislim da je bio
17 major Tetteh, jer mi smo cijelo vrijeme bio zajedno. Dakle, mislim da je on znao
18 šta je bilo unutra. Možda sam nekom spomenuo još, ne znam kome, ne sjećam se.
19 Ali što se tiče sadržaja, to je bilo malo osjetljiviji materijal.

20 Radilo se o aktivnostima koje su se zbivale. Ja sam zapisao gotovo sve,
21 dakle ljudstvo, aktivnosti, problemi, sve. To je bila veoma osjetljiva stvar,
22 bar po mom mišljenju, te je moralo... morala biti uništena.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ja sam video da ste Vi i dva preostala vojna posmatrača Ujedinjenih
2 nacija imali 22. jula jedan debriefing u sedištu, u sedištu UNMO-a u, ja mislim
3 da je to u Zagrebu ili u Tuzli, ne mogu da sad tačno kažem jer nisam mogo da
4 vidim iz ovog dokumenta.

5 A Vas pitam: da li se Vi sećate tog sastanka koji ste imali sva trojica
6 sa predstavnicima UNMO-a? Pretpostavljam da je to viša komanda bila.

7 G. ŽIVANOVIĆ: Ja bih molio da pogledamo dokazni predlog 1D470.

8 P: To je, ovaj, vidite po samom naslovu da stoji da je to sastanak sa
9 vojnim posmatračima Ujedinjenih nacija iz srebreničke enklave. Da l' se Vi
10 sećate da ste imali takav sastanak?

11 O: Da, sjećam se.

12 P: Hteo bih još dalje da Vas pitam, dalje ću se zadržati na ovom...

13 G. ŽIVANOVIĆ: Ne treba nam u ovom trenutku više ovaj dokaz. Ovaj, vratit
14 ćemo se kasnije na njega.

15 P: Hteo bih sad da Vas pitam da li ste Vi dobili neka uputstva pre
16 dolaska u enklavu u vezi slobode Vašeg kretanja? Da li ste dobili uputstvo da se
17 možete kretati u svim, po svim delovima enklave slobodno?

18 O: Da, bili smo obaviješteni da imamo slobodu kretanja i da možemo
19 patrolirati u jednom /prevod engleskog transkripta: "bilo kojem"/ području
20 unutar enklave.

21 P: I vi niste imali u tome nikakvih smetnji?

22 O: Jesmo, jesmo. U više navrata smo imali problema s ograničenjima
23 kretanja i to u nekom području, pa neki put u nekom drugom području.

24 P: A ko vam je pravio te smetnje? Ko vas je ometao da se slobodno
25 krećete enklavom?

26 O: Poneki put smo imali problema sa vojskom bosanskih Srba, pa neki put

27

28

29

30

1 sa muslimanskom stranom.

2 P: U enklavi je postojala Vojska Republike Srpske, je l' to hoćete...?

3 O: Da, u nekim područjima su bili. Bili su prilično duboko u području
4 enklave.

5 P: Je l' možete da označite te delove enklave u kojima je bila Vojska
6 Republike Srpske?

7 Možete li da navedete mesta, sela?

8 O: Neka od tih područja nalazila su se sa južne strane, dakle tamo gdje
9 se nalazila vojska bosanskih Srba. Dakle, u južnom dijelu smo mogli naići na
10 njih i oni nam ne bi davali da napredujemo dalje prema liniji razgraničenja. Oni
11 su, dakle, ušli u enklavu, prešli liniju prekida vatre. Kada bismo krenuli prema
12 liniji prekida vatre, onda bi nam to onemogućavali, a to je bilo sa južne
13 strane. Ja se ne sjećam sela.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Upravo tako. Mislim da bi bilo to
15 najbolje. Kada bi Vam se pokazala dakle karta, da li bi Vam pomoglo da se
16 sjetite imena tih sela ili barem područja o kojem govorite?

17 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, svakako, časni Sude.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li imate na raspolaganju neku kartu,
19 gospodine Živanović?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ne, časni Sude. Nisam očekivao ovakav
2 odgovor.

3 P: [na B/H/S-u] Da li možete, molim Vas, da mi kažete da li se to
4 dešavalo, kada se to dešavalo, dakle da su jedinice Vojske Republike Srpske bile
5 duboko u enklavi i sprečavale vaše kretanje?

6 O: Stvarno se ne mogu sjetiti datuma, ali su svakako bili tamo.

7 P: Vi ste o tome obavestili Vašu pretpostavljenu komandu?

8 O: Jesmo.

9 P. Pregledeći izveštaje Vaše, ja nisam naišao na takav izveštaj, odnosno
10 na takvu stavku u Vašem izveštaju. To bi proizišlo da to se dešavalo u nekom
11 periodu koji nije obuhvaćen ovim izveštajima koji su ovde prezentirani.

12 O: Časni Sude, sumnjam da imate sve izvještaje UNMO-a Srebrenice
13 upućenih bilo UNMO Tuzli ili UNMO Zagrebu. Mislim da ih nemate sve, ali prema
14 onom što sam ja pregledao, uglavnom se radi o izvještajima nakon što je to već
15 bilo preneseno, ali ne direktno iz UNMO-a Srebrenice dalje. Volio bih da imamo
16 dnevne izvještaje o situaciji koje je sastavljao UNMO iz Srebrenice. Tada bi se
17 moglo vidjeti gdje je, za koja područja smo naveli da smo bili onemogućeni, jer
18 ja se sjećam bar dvije, dva ili tri navrata kada nismo mogli proći dalje od
19 određenog mjesta, jer je Vojska bosanskih Srba bila tamo i jednostavno se nije
20 moglo ići dalje da se vidi šta se nalazi na području između tog mjesta i linije
21 prekida vatre.

22 Jednom, jednog navrata se sjećam, mislim da ima to i navedeno. Naš
23 prevodilac, Musliman, njemu su postavljali pitanja pripadnici Vojske bosanskih
24 Srba. Bili su jako, jako ozbiljni. Oni stvarno nisu htjeli uopće njega tamo da

25

26

27

28

29

30

1 vide. To je jedan od navrata kada su nam onemogućili da produžimo dalje prema
2 liniji prekida vatre, što znači da su oni već bili unutar enklave.

3 P: Mi smo imali prilike ovde da čujemo dosta pripadnika Holandskog
4 bataljona, i koji su držali tamo osmatračke... osmatračka mesta, i nismo imali
5 prilike od nje... ni od jednog od njih da čujemo da je Vojska Republike Srpske
6 prelazila onu liniju konfrontacije i ulazila u enklavu.

7 A da l' se slažete da su oni morali tu proći da bi ušli u enklavu samu?

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

9 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim /prevod engleskog
10 transkripta: "ne mislim"/ da pitanje točno odražava ono što je do sada čulo
11 Vijeće, dakle dokazni materijal dosada. Ne želim od toga praviti preveliko
12 pitanje.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, dobro, ako budemo o tome morali
14 razgovarati, onda ćemo razgovarati kada svjedok ne bude u prostoriji, jer se ja
15 ne mogu sada složiti s Vama, niti se ne složiti s Vama u ovakvim okolnostima. Ne
16 želim se uplitati.

17 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ja ne inzistiram na ovom pitanju.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U tom slučaju pređimo na sljedeće
19 pitanje.

20 G. ŽIVANOVIĆ: [na B/H/S-u]

21 P: Rekli ste, između ostalog, da Vas je i vojska Bosne i Hercegovine,
22 odnosno ta strana, ponekada ometala u kretanju enklavom. Je l' možete da nam
23 kažete otprilike kada se to desilo i gde?

24 O: Mislim da sam na ovo već odgovorio, ali područje je bilo uglavnom
25
26
27
28
29
30

1 dakle sa južne strane. Dakle, vojska bosanskih Srba nas je ometala uglavnom na
2 južnom kraju. Oni su duboko ulazili u enklavu. Zapravo, u nekim situacijama kad
3 bismo tamo bili u patroli bismo ih zaticali unutra i razgovarali smo s njima.
4 Ako pogledate na kartu, vidjet ćete da su u tom trenutku oni unutar enklave.
5 Onda im to kažete da je tako, oni kažu: "Ne, to je naš teritorij." Oni su tako
6 smatrali.

7 I Nizozemski bataljon... Ako se sjećate, održan je jedan sastanak i
8 Muslimani su Nizozemskom bataljonu rekli da su svoje promatračko mjesto stavili
9 dublje u enklavu, čime su omogućili vojsci bosanskih Srba da uđe duboko u
10 enklavu. Dakle to već imamo u jednom od izvještaja, i to znači da se to stvarno
11 događalo.

12 P: To znači da onda vi niste viđali Vojsku Republike Srpske da je
13 ulazila mimo ovih posmatračkih mesta, znači, i linije razgraničenja koja je tu
14 postojala?

15 O: Časni Sude, mislim da bi trebalo prvo napomenuti da su promatračka
16 mjesta, to jest neka od promatračkih mjesta bila podignuta unutar, duboko unutar
17 enklave. Sva promatračka mjesta nisu nužno bila na liniji prekida vatre, a to je
18 u određenim situacijama izazivalo zabrinutost kod Muslimana, to što su
19 pripadnici Nizozemskog bataljona postavljali promatračka mjesta unutar enklave,
20 time omogućavajući vojsci bosanskih Srba da uđu i priđu bliže promatračkim
21 mjestima, što znači da su prije toga morali preći liniju prekida vatre i ući u
22 zaštićeno područje Srebrenice, u enklavu. Dakle to imamo dokumentirano.

23 P: Hvala. Recite mi, u vašoj slobodi kretanja unutar enklave, da li ste
24
25
26
27
28
29
30

1 imali problema sa muslimanskom stranom? Da li su vam oni nekada uskraćivali
2 kretanje u nekim delovima enklave?

3 O: Časni sude, to se događalo posebno - evo, tog se sjećam - područje
4 trokuta "Bandera" i to područje. Tamo su nas sprječavali da uđemo. Mi smo na to
5 ulagali prigovore. Imamo dokumente i zato.

6 P: Je li' možete da mi kažete ko vas je sprečavo da tamo odete? Jesu to
7 bili vojnici naoružani?

8 O: Kada govorite o području, trokutu "Bandera", to je bilo veoma aktivno
9 područje. Tamo bi čovjek mogao naići na neke muškarce s naoružanjem - bilo ih je
10 čak i bez naoružanja - koji bi vam jednostavno rekli: "Dalje ne možete." Ali
11 bilo da su bili naoružani ili nisu, nakon što vam to kažu, dvaput biste
12 razmislili prije nego biste ušli. Naravno, čovjek može pokušati da vidi kako će
13 oni reagirati, ali ipak ne treba ići predaleko.

14 Kada bismo se vratili u Srebrenicu, mi bismo onda prijavili muslimanskim
15 vlastima da nam je bio onemogućen pristup u to područje, kao i komandi UN-a
16 pomoću odgovarajućih kanala.

17 P: Kakvo ste objašnjenje dobijali za uskraćivanje odlaska u taj deo
18 enklave?

19 O: Kada su nam onemogućavali pristup ili da produžimo nakon određenog
20 mjesta, jednostavno bi nam rekli: "Dalje ne možete." Ne bi nam davali nikakve
21 razloge.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Tokom Vašeg boravka u srebreničkoj enklavi, Vi ste imali prilike da
2 obiđete dosta sela unutar enklave. Da li ste u nekom od njih imali prilike da se
3 susretnete sa, osim ovog trougla "Bandera", sa muslimanskim snagama, naoružanim
4 ljudima?

5 O: Rijetko se moglo zateći Muslimane sa oružjem, jako rijetko. Mislim
6 jednom ili dvaput, koje bismo zatekli na ulicama - mislim, govorim o naoružanim
7 Muslimanima. Oni jesu imali naoružanje, ali ih čovjek nije viđao naoružane.
8 Možda jednom ili dvaput, ne više.

9 P: Da li ste imali ikada smetnje da obiđete neke objekte za koje ste
10 bili zainteresovani, da bi možda mogli naći oružje ili municiju ili nešto drugo?

11 O: Ne.

12 P: A magacine hrane?

13 O: Ne.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak. Vaše prethodno pitanje
15 te odgovor na njega bi se mogli protumačiti na različite načine.

16 Dakle Vi ste ih pitali da li ste bili onemogućeni u pristupu nekom
17 objektu koji vas je interesirao, gdje biste mogli zateći naoružanje ili municiju
18 ili nešto drugo, a odgovor je bio: "Ne."

19 Međutim ono što prvo treba utvrdili je da li je svjedok ikada i
20 pokušavao da posjeti bilo koji objekt takve prirode.

21 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Tako je. U pravo ste, časni Sude.
22 Izvinjavam se.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa da. Tako ćemo bolje razumjeti njegov
24 odgovor.

25 G. ŽIVANOVIĆ: [na B/H/S-u]

26

27

28

29

30

1 P: I evo ovo pitanje: da li ste ikada hteli da uđete u neki objekat i da
2 se uverite da li tu ima oružja, municije ili nečeg drugog što nije dozvoljeno da
3 se drži?

4 O: Tokom mog boravka u Srebrenici, nije bilo nijedno mjesto na kojem se
5 nalazilo oružja na koje mi nismo mogli ući, niti je postajalo neko mjesto gdje
6 smo smatrali da se nalazi oružje, koje smo htjeli onda izvršiti inspekciju i da
7 nam to nije bilo omogućeno.

8 P: Hvala. Vi ste obilazili i sve osmatračke... osmatračka mesta koje
9 su... koje je držao Holandski bataljon, da li je tačno?

10 O: Da. U većini slučajeva, da, većinom.

11 P: Još nešto ću da Vas pitam. Da li ste Vi obavješteni o tome da li su
12 stanovnici enklave imali slobodu da iz nje izađu? Drugim rečima, da li su oni
13 mogli napustiti enklavu bez odobrenja vlasti Bosne i Hercegovine?

14 O: Ustvari, nisam razumio što tačno mislite, ali nam nijednom nije bilo
15 rečeno jesu li Muslimani slobodni da se kreću ili ne. Nikad nije bilo davano
16 nikakvo odobrenje, jer da bi se ušlo ili izašlo iz Srebrenice, moralo se dobiti
17 odobrenje od vojske bosanskih Srba, ali što se tiče izlazaka Muslimana iz
18 enklave, mislim da nije bilo takvih odobrenja.

19 P: Drugim rečima, niste sigurni da li je bila potrebna ili ne?

20 O: Časni Sude, vrsta ulaska ili izlaska iz enklave od strane Muslimana,
21 to nije bilo napravljeno tako da su oni morali tražiti odobrenje na način na
22 koji smo mi to morali. Mi smo morali od vlasti tražiti dozvolu da odemo ili
23 uđemo u enklavu, i to je moralo proći kroz sve odgovarajuće kanale, i onda bismo
24 dobili odobrenje ili bi to odobrenje bilo odbijeno.

25

26

27

28

29

30

1 Ali na muslimanskoj strani oni nisu imali takav sistem. Ono što se
2 događalo, recimo, oni bi pokušavali organizirati, svojim nekim privatnim
3 putevima, kako da izađu i kako da se vrate, kako bi došli do, recimo, zaliha
4 hrane ili nečega drugog, i to sistemom koji smo mi nazivali praktičkim sistemom
5 mafije, gdje bi čovjek jednostavno platio da izađe i onda bi platio, i onda bi
6 se kasnije mogao vratiti. Taj sistem funkcionira. Mi smo o tome izvještavali.

7 P: Vi ste o tome već svjedočili. Ja, da bi bio precizan, dakle ja Vas
8 pitam vrlo jasno: da li Vi znate da su... da muslimanske vlasti nisu
9 zabranjivale stanovništvu Srebernice da napušta enklavu? Da li Vi po tome znate
10 išta?

11 O: O tome ništa ne znam.

12 P: Hvala. Pre dolaska u enklavu, da li ste Vi imali uputstvo, između
13 ostalog, da saradujete sa Holandskim bataljonom koji se nalazio u enklavi?

14 O: To je bilo uobičajeno. Kao organ UN-a, mi smo morali surađivati
15 gotovo u svemu. Jedan od razloga za suradnju je bilo što smo uglavnom od njih
16 dobivali i hranu, i vodu zapravo. Većina naših zaliha namirnica je dolazila
17 preko njih: hrana koju smo jeli, tople obroke. To smo dobijali od njih. Također
18 smo razmjenjivali informacije. Držali smo i zajednička sastanke po neki put.

19 Vojni promatrači su uglavnom nezavisni u odnosu na druge sisteme, ali
20 suradnja i na paralelnoj razini i po hijerarhijskom lancu se, naravno,

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 poticala. Naše izvještavanje nije moralo biti kao njihovo. Mi smo imali naš
2 jedinstven način izvještavanja, drugačiji, pouzdan.

3 A s obzirom da mi promatrači nismo naoružani, mi smo mogli ulaziti u
4 neke dijelove enklave, ili negdje drugdje, gdje pripadnici Nizozemskog bataljona
5 nisu mogli ulaziti, jer za nas je gotovo sve bilo otvoreno. Međutim, za bilo
6 koju naoružanu snagu, bilo da se radi o Nizozemskom bataljonu ili o nekoj drugoj
7 snazi, bilo je područja gdje oni jednostavno nisu mogli ući. Dakle oni su od nas
8 tražili da po neki put ih odvedemo na neko mjesto da bi oni vidjeli nešto.

9 P: Htio sam Vas nešto pitati: da li ste u okviru tih razmena informacija
10 sa Holandskim bataljonom dobili obavještenja o aktivnostima muslimanskih snaga
11 koje su u enklavi?

12 O: Časni Sude, nije bilo sistema kojim su oni trebali ili morali nas
13 izvještavati o bilo čemu. Takvoga sistema nije bilo.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanović, kada Vi izgovarate
15 riječ "aktivnosti", bojim se da je ona preopća. Ja bih Vam predložio da
16 konkretno navedete na koje aktivnosti mislite.

17 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Mislim na vojne.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Onda budite konkretni.

19 Mislim da Vam je svjedok odgovorio na pitanje, ali Vi ga možete ponovno
20 postaviti.

21 G. ŽIVANOVIĆ: [na B/H/S-u]

22 P: Dakle da li ste u okviru razmena informacija sa Holandskim bataljonom

23
24
25
26
27
28
29
30

1 dobijali ikakva obaveštenja o aktivnostima, vojnim aktivnostima, muslimanske
2 strane u enklavi i van nje?

3 O: Časni Sude, osim ako nemate neki konkretan slučaj s tim u vezi, nije
4 postojao sistem da su oni trebali ili morali nama nešto kazati o nekakvim vojnim
5 aktivnostima, bilo unutra ili vani. Time hoću reći da mi nismo nužno morali
6 znati što su oni vidjeli, no oni su katkada nama mogli s nama stupiti u kontakt
7 ili nama reći ako žele da mi provedemo istragu u vezi s nekim konkretnim
8 slučajem, ali ne općenito.

9 P: Vi ste imali u radu tri prevodioca, kako sam Vas ja razumeo. Dvojica
10 su bili Muslimani, jedan je bio Srbin. Da li su oni bili dužni da izvršavaju
11 vaše naloge, naloge vojnih predstavnika, Vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija?

12 O: Da.

13 P: Oni nisu imali samostalnost nikakvu u radu?

14 O: Oprostite, ne razumijem Vaše pitanje.

15 P: Dobro. Suviše- neću ga ni ponavljati. Nije... nije tako značajno u
16 ovom trenutku. Ja ću prijeći sad na ovaj... na ove događaje koji su se dešavali
17 jula meseca 1995. godine.

18 Vi ste nam rekli da ste bili smešteni u zgradi PTT-a i da ste tu ostali
19 do 9. jula, kada ste se povukli u bazu Ujedinjenih nacija u Potočarima. Da li
20 možete prvo da mi kažete da li se sećate kolika je ta zgrada? Koliko ima
21 spratova?

22 O: Ne sje... Da, ne mogu se baš najbolje sjetiti. Četiri ili pet. Ne

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mogu se sjetiti precizno.

2 P: Vi ste bili smešteni na poslednjem spratu, na najvišem spratu, da li
3 je tako? Vi i drugi posmatrači Ujedinjenih nacija.

4 O: Ne, mi smo bili u podrumu, odnosno na najnižem katu.

5 P: U zgradi... U zgradi je bila i jedna... jedan mali vojni centar veze,
6 kako ste rekli, u toj istoj zgradi?

7 O: Da.

8 P: Da li možete da se setite šta je još bilo u toj zgradi, da li je tu
9 bilo još nekih ustanova, organizacija?

10 O: Časni Sude, ja se ne sjećam je li bilo još nešto, ali bila je jedna
11 prostorija u kojoj su bila sredstva veze, tamo gore. Mislim da se tako toga
12 sjećam.

13 P: Rekli ste nam da je prvog dana granatiranja enklave, da ste
14 obavještavali stanovnike Srebrenice da ne izlaze napolje, da sede u svojim
15 kućama, je li tako?

16 O: Da, časni Sude, mi smo zatražili da ostanu unutra tako da bi bili
17 nešto sigurniji.

18 P: A da li mo... kako sam Vas ja razumeo, u to vreme oni su, u to vreme
19 je sama Srebrenica, sam grad Srebrenica je bio granatiran. Vi ste izbrojali, ja
20 mislim, oko 250 granata da je palo na grad toga dana.

21 O: Da, da. Taj broj granata smo otprilike izbrojali.

22 P: Da li možete, molim Vas, da mi kažete, ako je... ako je već grad bio
23 tako žestoko granatiran, zbog čega niste savetovali tim ljudima da odu iz grada
24 - tamo bi bili bezbedniji.

25 O: Mi im nismo mogli učiniti... kazati da to učine jer ponajprije, sve
26
27
28
29
30

1 te granate nisu padale samo na jedno mjesto. 250 je izviješteno, ali nisu sve
2 one pale na jednu jedinu kotu, na jedno jedino mjesto. Drugo, što bismo mi mogli
3 reći, kamo da odu? Mi im nismo mogli kazati jednostavno da... da odu s mjesta
4 gdje se nalaze.

5 Zapravo, naša namjera bila je i zato smo kasnije nastojali uspostaviti
6 kontakt s Petrom, je da se najprije zaustavi to granatiranje. Mi smo htjeli
7 razgovarati s vojskom bosanskih Srba, dakle da oni prestanu s granatiranjem
8 enklave. Ali ne, nismo mi bili tamo da kažemo ljudima da odu, jer što bismo im
9 trebali kazati, da odu s prostora koji je, da odu, da odu negdje na sigurno? Pa,
10 ta enklava je trebala biti zaštićeno područje, a više nije bila sigurna. I što
11 bi onda bi mi trebali reći da idu? Kamo?

12 Dakle, naša trenutna reakcija u to vrijeme bila je da se sklone na
13 sigurno. Dakle, da se osiguraju gdje god da jesu, da stanu, da ostanu unutar
14 kuća: "Ako idete vani, postoji mogućnost da ćete biti pogođeni." Čak i unutar
15 zgrada vas je mogao pogoditi geler, ali mi smo mislili da će biti barem malo
16 sigurniji unutra, nego što bi bili vani. Dakle, nismo im mogli kazati da odu na
17 neko drugo mjesto.

18 P: Kad ste govorili o tih 250 granata koje ste tog dana izbrojali, da li
19 to znači da su one pale na celu enklavu, da je to broj granata koji je ispaljen
20 na celu enklavu, dakle ne na sam grad?

21 O: Mislim da u našem izvještaju negdje piše da se radilo o Srebrenici i
22 Potočarima. Mislim da piše tako u izvještaju.

23 P: I po Vašoj procjeni, ipak je, znači, bilo sigurnije ostati u samoj
24 Srebrenici, nego otići, recimo, van nje, u šumu?

25 O: Časni Sude, uvijek je dobro skloniti se, barem ja tako mislim. Drugo,
26
27
28
29
30

1 mjesto koje Vam je poznato je bolje od onoga koje Vam nije poznato. Ako odlučite
2 otići u šumu, Vi ne znate tko se u toj šumi nalazi. Mogli bi biti vojnici,
3 vojnici vojske bosanskih Srba naoružani pješadijskim naoružanjem koji ih mogu
4 poubijati, i to začas, zato što bi ih mogli vidjeti.

5 Znate, katkada kada pucate, ponekad pogodite, ponekad promašite. Dakle,
6 i zato se radi tu o preciznosti. A kada imate pješadijsko naoružanje, ne možete
7 kazati da je, recimo, artiljerija toliko precizna kao pješadijsko naoružanje,
8 jer sa pješadijskim naoružanjem vidite svoj cilj, a sa ovim baš i ne vidite.
9 Dakle, mislili smo da je, što se tiče nas, pametnije i sigurnije ostati unutra,
10 nego im kazati da odu po šumama, zato što ne znate tko je tamo.

11 P: Također ste rekli da tog dana, iznenađujuće, nije bilo mnogo žrtava u
12 Srebrenici s obzirom na žestinu granatiranja, ali također da ste bili iznenađeni
13 što je prilikom granatiranja gađana pijaca, bolnice i sama zgrada PTT-a, ali da
14 na... da nisu pogodeni. Da li Vi tvrdite da je Vojska Republike Srpske gađala
15 baš ove zgrade?

16 O: Kada vidite koncentraciju, kako, naime, granate pogađaju prostor oko
17 određenoga područja, onda je to baš možda ono mjesto koje gađaju. Možda ga ne
18 pogađaju direktno, ali vidite da je to njihov cilj, da zapravo to hoće pogoditi.
19 A to se također može vidjeti i iz onoga što sam ja vidio 9-og, čini mi se,
20 ustvari, zapravo, 8-oga, kada su gađali zgradu PTT-a, i u našem izvještaju piše
21 da su oni tu zgradu granatirali. Dakle tamo su granate padale. Oni ju, zapravo,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nisu pogodili, ali su je gađali.

2 I to se izračuna, zapravo, na osnovi granata koje padnu i mjesta gdje,
3 odnosno, na koje oni padnu. To se može analizirati i na osnovi toga zaključiti
4 odakle, odnosno, što se gađa.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću, ja ne znam hoćete
6 li Vi i dalje o ovome ispitivati, ali svjedok je, i to dosta dugo, govorio o
7 ovome pitanju, o tome, naime, kako je mogao ustanoviti da li se gađa neko
8 konkretno mjesto, neka konkretna lokacija. On je o tome ispitivan i u glavnom
9 ispitivanju, ali, naravno, na Vama je.

10 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Da, hvala. Ja ću postaviti još samo par
11 pitanja pa ću završiti s tim.

12 P: Da li... Da li možete, molim Vas, onda da mi kažete čemu Vi
13 pripisujete da te zgrade koje su tog dana gađane - znači, bolnica, pošta, pijaca
14 - nisu pogođene? Da li je... Da li Vojska Republike Srpske nije imala dobro
15 oružje kojim bi mogla to uraditi?

16 O: Ja se sjećam da sam o tome govorio i ranije. Većina toga
17 artiljerijskog oruđa koje je bilo tamo uglavnom nije bila precizna. Nisu bili
18 jako precizni. Osim toga, radi se i o oruđima koja su imala veliku putanju,
19 dakle nije se radilo o izravnome pogotku. I kada otvarate vatru iz takvog
20 oružja, to je zapravo sa slijepe točke. Vi ne vidite svoj cilj.

21 P: Da, to ste objasnili. Hvala. Ne bih želeo da ponavljamo ono što ste
22 već rekli.

23 A da li možete Vi meni da kažete, ako se već tako indirektno gađa neki
24
25
26
27
28
29
30

1 cilj, da li možda neko osmatra i vidi da je cilj promašen, pa onda izvrši
2 korekciju u gađanju tog cilja? To, kol'ko ja znam, mada nisam vojnik, ovaj, se
3 obično tako radi, ako se već nešto hoće da pogodi.

4 O: U pravu ste. Vi upravo i govorite kao vojnik. Najčešće mora postojati
5 način prilagodbe, odnosno korekcije, jer ako ne pogodite cilj, onda nastojite
6 prilagoditi paljbu i zato nakon što pogodite, recimo, neku... neko mjesto iz
7 nekog konkretnog oruđa, možda treba pomaknuti oruđe prema desno ili u sredinu.
8 Dakle prilagodbe se moraju raditi.

9 P: Međutim posle ovih, kako ste rekli, promašaja ove... ova tri objekta,
10 oni nisu ponovo gađali tog istog dana te objekte da bi ih i pogodili. Da li je
11 to tako?

12 O: Časni sude, Vi mi postavljate pitanje kao da sam ja bio tamo gdje su
13 oni bili, ali nisam. Tako da ja ne znam što su oni, zapravo, činili, ali ono što
14 znam je da nisu te ciljeve adekvatno gađali, da ih nisu pogodili, posebice
15 bolnicu, ali pogodili su tržnicu - to svakako jesu - pogodili su prostor oko
16 nje. Tržnicu su pogodili nekoliko puta, ali bolnicu su promašili. Tako da ja ne
17 znam što se događalo tamo gdje su oni bili, ali na mojoj strani zapravo se
18 radilo o procjeni što i gdje gađaju, i što nisu pogodili.

19 P: Ja bih prešô sada na 8. juli, znači, to je onaj drugi dan
20 granatiranja, kad ste Vi dobili obaveštenje od načelnika štaba Armije Bosne i
21 Hercegovine da je više od 100 granata palo na Srebrenicu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja bih Vas zamolio sad da mi kažete da li ste Vi 8. jula uopšte bili u
2 Srebrenici?

3 O: Da.

4 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Još imam prilike da pogledam jedan -
5 samo jedan trenutak, moram da to nađem - izjavu Vašeg prevodioca - on se zvao -
6 Hasan Nuhanović.

7 P: Ona je data 22. avgusta 1995. godine, i ja bih molio da pogledamo.

8 G. ŽIVANOVIĆ: [na B/H/S-u] To je 1D451. Hasan... Hasan Nuhanović.

9 Možemo li preći na sledeću stranu?

10 P: Vidite u ovom drugog... u drugom pasusu stoji da je zbog granatiranja
11 upravo pred pad Srebrenice, da je... da su Vojni posmatrači Ujedinjenih nacija
12 8. jula napustili Srebrenicu. Da li je to tačno? A da je samo on ostao tu da on
13 šalje obaveštenja o onome šta se događa.

14 O: To nije tačno. Hasan Nuhanović nikada nije ostavljen u zgradi PTT-a
15 kada smo mi otišli. Naime, kad smo mi napustili zgradu, mi ga tamo nismo
16 ostavili. Ponajprije, on uopće nije ni bio tamo. On je bio na terenu, što se nas
17 tiče. Mi smo ga nastojali tražiti i čekali smo ga. Nismo uspjeli s njim stupiti
18 u kontakt. On je bio tamo negdje, tražio je svoju rodbinu, i mi smo to i
19 napisali u našem izvještaju. Dakle, tamo negdje kada smo već otišli, naime,
20 dakle njega nije bilo i mi smo tek otišli onda kasnije s drugim prevoditeljem.

21 P: A da li ne isključujete mogućnost da ste 8. jula napustili
22 Srebrenicu, kako on ovde kaže?

23 O: Časni sude, mislim da ima izvještaj koji kaže kada smo mi napustili
24
25
26
27
28
29
30

1 enklavu, odnosno zgradu PTT-a. To je tu negdje. Dakle, može se pronaći taj
2 dokument da se vidi točan datum, ali radi se o tome da mi nismo ostavili Hasana
3 Nuhanovića u zgradi PTT-a, odnosno čak kada smo otišli - mi smo otišli u
4 večernjim satima - a njega tada tamo nije bilo, nismo ga mogli naći. Mi smo
5 otišli oko 6 sati i razmontirali smo sve, uključujući i sredstva veze, tako da
6 ga nismo mogli ostaviti da on s nekim ostvaruje vezu.

7 Ničega u zgradi PTT-a više nije bilo u smislu aktivnosti vojnih
8 promatrača UN-a. Ničega više tamo nije bilo za njih.

9 P: Vi niste bili u... u... kas...kasnije u ličnom kontaktu sa njim do
10 pada Srebrenice?

11 O: Hasanom?

12 P: Sa Hasanom Nuhanovićem.

13 O: S Hasanom Nuhanovićem nismo bili u kontaktu sve do puno, puno kasnije
14 kada se pojavio u bazi Nizozemskoga bataljona. On je sam došao u nizozemsku bazu
15 puno kasnije i rekao je da je tražio svoju rodbinu, svoje ljude iz svoje
16 obitelji, za koje nije znao gdje su.

17 P: Hvala Vam. Recite mi, prema našim obavještenjima, 9. jula je ubijen
18 jedan pripadnik Holandskog bataljona. On se zvao Renssen. Da li ste Vi odlazili
19 da utvrdite kako je do toga došlo?

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo malo.

21 Gospodine Thayer, izvolite.

22 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da bismo prigovor
23 trebali iznijeti bez svjedoka u sudnici. Radi se o prigovoru kojega apsolutno

24

25

26

27

28

29

30

1 moram iznijeti na zapisnik.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Biste li, molim Vas, izveli svjedoka iz
3 sudnice.

4 Gospodine pukovniče, ja sam siguran da shvaćate o čemu se radi. Mi
5 moramo raspraviti jedno proceduralno pitanje koje ne možemo raspraviti dok ste
6 Vi u sudnici. Mi ćemo Vas uskoro ponovno pozvati natrag, osim ako prije toga ne
7 napravimo pauzu.

8 [Svjedok se povlači]

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodin Živanović i gospodin Thayer,
10 izvolite.

11 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

12 Mislim da je, zapravo, nikada nije osporavano - možda ja nisam u pravu,
13 ali dokazi su do sada bili jasni i nesporni, uglavnom - da je vojnik van Renssen
14 poginuo 8., a ne 9. jula, i dokazi su veliki izneseni u tome pogledu; te osim
15 ako kolega ne dovodi u pitanje datume, ja sam htio iznijeti tu primjedbu bez
16 svjedoka u sudnici.

17 Ako kolega ima dokaze koji pokazuju da je rečeni vojnik poginuo 9-oga,
18 onda u redu.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

20 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude, bila je moja
21 greška; 8., 8. jula.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro. Hoćemo li napraviti pauzu sada
23 ili...

24 Za zapisnik, obaviještjeni smo da se gospodin Borovčanin vraća prema
25
26
27
28
29
30

1 Sudu, ustvari vidim da je i došao.

2 Hoćemo li napraviti pauzu sada?

3 Dobro, dobro. Pauza sada. Molim Vas, kažite svjedoku da će biti pauza 25
4 minuta.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

6 ... Početak pauze u 10.25h

7 ... Sjednica nastavljena u 10.58h

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

9 Izvolite sestti.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Rečeno nam je, gospodine Haynes, da
11 ćete se Vi obratiti Veću.

12 G. HAYNES: [simultani prevod] Pa, to je možda prejako rečeno. Ja sam
13 održao svoje obećanje i razgovarao sam sa gospodinom McCloskeyem tokom prošle
14 pauze o podnesku po pravilu 65 ter. I mislim da mogu da kažem, ne strahujući da
15 ćemo išta iskomplikovati, da mi na tome radimo i izgleda da nam neće uopšte
16 trebati taj podnesak. Mi ćemo kristalizirati eventualne stvari o kojim se ne
17 slažemo, oko konkretnih dokumenata, i mislim da gospodin McCloskey neće
18 koristiti te dokumente tokom ispitivanja gospodina Butlera.

19 Ja mislim da govorim u ime svih kada kažem da uzimajući u obzir da ovo
20 jeste sporno pitanje, verovatno će nam trebati vreme sve do ponedeljka da ga
21 rešimo. I uzimajući u obzir fazu u kojoj se gospodin Butler priprema za
22 svedočenje i značenje njega kao svedoka u ovom predmetu, mislim da će nam
23 sigurno biti lakše ukoliko gospodin Butler počne da svedoči tek u ponedeljak.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Mislim da će to ionako da se
2 desi uzimajući u obzir tok ovoga, gospodine McCloskey.

3 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Dobro jutro svima.

4 Što se tiče ove poslednje tačke o kojoj je govorio gospodin Haynes, ja
5 sam razgovarao i sa gospodinom Haynesom i sa svim drugim advokatima Odbrane o
6 tome da se organizuje da gospodin Butler počne tek u ponedjeljak, uzimajući u
7 obzir kakva je procena za svedočenje gospodina Kingorija. I to će biti svima od
8 velike koristi, a i morat ćemo da organizujemo veliki broj dokumenata zbog e-
9 courta, i imamo one uobičajene probleme, tako da mislim da će na kraju svima
10 značiti uštedu u vremenu ukoliko gospodin Butler počne tek u ponedjeljak. Ja se
11 tu pridružujem ovome što je rekao branilac.

12 Što se tiče pitanja po pravilu 65 ter i tog podneska, ja neću koristiti
13 taj dokument. U onim slučajevima gde se ne slažemo, onda ćemo to tačno
14 precizirati tako da vi možete da rešite to pitanje sutra ili u ponedjeljak.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala lepo, gospodine McCloskey.

16 Ako nemate ništa drugo, molim da se uvede svedok.

17 [Svjedok ulazi u sudnicu]

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću, na Vama je da
19 odlučite da li želite da ponovite Vaše poslednje pitanje sa ispravnim datumom
20 ili hoćete da pređete na sledeće pitanje.

21 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ja ću ispraviti svoje pitanje.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: [na B/H/S-u] Gospodine Kingori, možete li... Ja ću Vam ponoviti
2 pitanje koje sam Vam postavio jer sam napravio jednu malu grešku u datumu.

3 Prema informacijama koje mi imamo, 8. jula 1995. godine poginuo je
4 vojnik Holandskog bataljona, Renssen. Moje je pitanje: da li ste Vi odlazili tu
5 gde je on poginuo i da li ste utvrđivali pod kakvim je okolnostima on poginuo?

6 O: Časni sude, kol'ko se ja sećam, ovaj vojnik je ubijen usled dejstva
7 sa strane vojske bosanskih Srba. Nisam siguran oko toga. Možda možete da mi
8 pokažete neki dokument, pa ću se setiti, ali ne mogu sad odma da se setim. Znam
9 da je ubijen i znam da postoji izveštaj.

10 P: Dakle moje pitanje je: da li ste Vi lično odlazili da utvrdite razlog
11 smrti, uzrok smrti, vojnika Renssena?

12 O: Nisam.

13 P: A da li je to uradio neko od Vaših kolega, drugih vojnih posmatrača?

14 O: Da, jedan drugi posmatrač, vojni posmatrač. Ne mogu da se setim ko je
15 to bio, ali jeste neki vojni posmatrač.

16 P: Hvala. Je l'... Da li ste Vi ikome pričali o uzroku smrti vojnika
17 Renssena?

18 O: Nije mi jasno to što kažete "ikome". Mi jesmo izvestili.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ovo pitanje koje ste postavili svedoku
20 je malo nezgodno, bar način na koji je prevedeno. Vi ste ga pitali o

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izveštavanju o uzroku smrti ovog vojnika - dakle ne samo o smrti, već o uzroku -
2 i ne mislim da je on u svom prethodnom odgovoru nagovesio na bilo koji način da
3 je upoznat sa uzrokom smrti ovog vojnika. Prema tome, ili molim Vas
4 reformulišete pitanje...

5 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Odustaću od ovog pitanja.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu.

7 G. ŽIVANOVIĆ: [na B/H/S-u]

8 P: Vi ste nam rekli da je jedna od tema Vaših sastanaka sa
9 predstavnicima Bosne i Hercegovine u enklavi bili su napadi i zasede koje je
10 Vojska Republike Srpske postavljala Muslimanima koji su se vraćali iz Tuzle da
11 uzmu razna dobra. Toga se sećate?

12 O: Da, časni Sude, sećam se toga.

13 P: Da li možete da kažete kakva su to dobra oni donosili iz Tuzle? Ili
14 da budem još precizniji: da li među tim dobrima spada i oružje, municija i
15 slično?

16 O: Časni Sude, kol'ko je meni poznato, ne. Ono što ja znam je da ti
17 predmeti koji su oni donosili su se svodili na namirnice - tu vrstu stvari. Mi,
18 naravno, nismo nikad to pregledavali šta su oni donosili, ali ono što ja znam da
19 se radilo o namirnicama za lokalno stanovništvo, zato što nije bilo hrane u
20 enklavi sem onoga što je UNHCR delio. Prema tome, to su bili ti predmeti, te
21 stvari koje su oni donosili.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, ako niste nikad ništa provjeravali,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vršili nikakve inspekcije, kako onda znate šta su to oni donosili?

2 SVJEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, izvor ovih informacija je da su
3 se pojavljivale nove namirnice na lokalnom tržištu. Dakle, kad god su ovi ljudi
4 izlazili iz enklave, videli ste da je bilo više robe na tržištu nego prethodnog
5 dana, prethodne nedelje. Prema tome, mi smo na taj način pratili cenu robe i
6 videli smo da ima više robe nego pre, znači da je došlo do nekog ponovnog
7 snabdevanja.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali ukoliko Vi niste vršili nikakve
9 provjere, inspekcije, dakle to ne isključuje mogućnost da su se također donosilo
10 i oružje iz Tuzle, zar ne? Ne biste očekivali da nađete to baš na tržištu, zar
11 ne, za slučaj da jeste donošeno oružje iz Tuzle?

12 SVJEDOK: [simultani prevod] Da jeste donošeno oružje, ono se, naravno,
13 ne bi pojavio na tržištu, bar mi ne bismo znali ili ne bismo čuli zato što -
14 ali, odnosno, mi bismo znali ili bismo čuli jer smo stalno govorili sa tim
15 ljudima.

16 G. ŽIVANOVIĆ: Hvala.

17 P: Drugim rečima, ja Vas razumem da obzirom da se nikakvo oružje nije
18 pojavljivalo u slobodnoj prodaji na pijacama, Vi zaključujete da ovi ljudi koji
19 su išli u Tuzlu nisu ni donosili oružje i municiji. Da li sam u pravu?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Tačno, časni Sude. Ja o tome i govorim. Ali također, s druge strane,
2 pošto se sporazum o tome da ovi ljudi uđu i izađu postizao od strane vojske
3 bosanskih Srba - a oni su koristili lokalne kontakte i plaćali su - ja mislim da
4 ovi ljudi ne bi pustili Muslimane da izađu i da donesu oružje. Dakle, zato smo
5 mi bili sigurni da se radi o namirnicama.

6 G. ŽIVANOVIĆ: Ja ću Vas moliti da pogledamo zajedno, ovaj, to je dokazni
7 predlog 1D464. Izgleda da prevod još nije gotov mada smo mi to tražili još
8 prošlog meseca, ali ja ću Vam samo reći o kakvom se dokumentu radi.

9 Dakle, ovo je dopis koji je uputio... upućen Generalštabu Armije
10 Bosne... koji je uputio Generalštab Armije Bosne i Hercegovine Komandi 1.
11 korpusa, a podneo je ovaj izveštaj... vanredni izveštaj, armijski general Rasim
12 Delić. Ovaj izveštaj je podnet 13. jula 1995. godine, a govori o onoj pomoći
13 koja je dostavljena srebreničkoj enklavi od strane 2. korpusa Armije Bosne i
14 Hercegovine.

15 Ja ću Vas zamoliti da pogledamo sledeću stranicu. Tu se nalazi jedna
16 tabela gde su navedena sredstva koja su dostavljena enklavi, pa pod brojem 1
17 stoji "Metak" - kalibar je "7,62 puta 39" - i u rubrici "Srebrenica" stoji da je
18 dostavljeno "354.656 komada".

19 Da li to vidite?

20 O: Da vidim.

21 P: 658, izvinjavam se.

22 Ispod toga stoje ponovo meci drugih kalibara: jedan je 7,62 puta 54,
23
24
25
26
27
28
29
30

1 20.000 komada; pa 7,9 milimetara, 26.520 komada; pa zatim stoje trombloni, 35;
2 pa trenutnih tromblonskih mina 96; pa ručnih bombi 425; pa lansera RPG sa
3 optičkim nišanom, valjda, 44; pa rakete RPG 7, 292; pa mine za ručne bacače, 59;
4 pa lanser raketni, 107 milimetara, jedan, i 28 raketa od 107... 107 milimetara.
5 Tu zaista stoji dosta tog... tih sredstava. Ja i neću da Vam sve to nabrajam,
6 ali Vas pitam: da li je moguće da se to sve unese u srebreničku enklavu, a da
7 Vojni posmatrači Ujedinjenih nacija to ne primete?

8 O: Časni Sude, ono što ja mogu reći je da ovakvo naoružanje - a čini se
9 da ga ima jako puno - da mi za to nismo znali, a da je to ušlo. Naravno, mi
10 nismo cijelo vrijeme mogli svaki zakutak obilaziti svakog trenutka. Međutim, da
11 ovakvo naoružanje, da oni to uspiju unijeti u samu Srebrenicu, meni je teško da
12 o tome uopće razmišljam. Ja jako sumnjam o tome, osim ako to nije bilo čuvano
13 negdje u blizini šume ili tako nešto, jer se većina aktivnosti stvarno odvijala
14 tamo. Za to smo znali. Međutim, ovo naoružanje, ne znam.

15 P: Između ostalog, Vi ste rekli da je jedna od tema Vaših sastanaka sa
16 predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine u enklavi, da su bile česte pritužbe
17 zbog napada na sela, posebno u trouglu "Bandera". To ste rekli ovde kad ste
18 svedočili. Sećate se toga?

19 O: Da.

20 P: I pritom ste rekli da su tom prilikom napadani obični seljaci. Je l'
21 možete da mi sad kažete kako ste Vi znali da ti koji su napadani su obični
22 seljaci?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Časni Sude, mi smo mogli odlaziti tamo da vršimo istragu, i ljudi s
2 kojima smo razgovarali, utvrdili smo da su to obični seljani, poljoprivrednici.
3 To je ono što smo mogli vidjeti, tim smo se koristili. I vidjeli smo da su oni
4 tamo, vidjeli smo da su to obični poljoprivrednici, da nisu bili naoružani, da
5 nisu bili u borbenoj opremi. Po aktivnostima se vidjelo šta su radili. Oni su
6 radili na poljima. Dakle imali su farme. Izvještavali smo da su obični
7 poljoprivrednici.

8 P: Ja sam razumeo da vi niste mogli ulaziti u taj trougao "Bandera", da
9 su Vas tu sprečavali nekada naoružani, a nekada nenaoružani ljudi, da ste to
10 rekli na jedno od mojih prethodnih pitanja tokom ovog ispitivanja.

11 O: To je istina.

12 P: Ja imam utisak da je to kontradiktorno ovome što sada kažete da ste
13 iz razgovora sa ljudima iz tog trougla "Bandera" ustanovili, da su to obični
14 seljaci, nenaoružani, koji su bili izloženi napadima. Da li primećujete tu neku
15 razliku, protivrečnost?

16 O: Časni Sude, tu nema protivrečnosti. Riječ je o tome da kada bi došlo
17 do napada, pa bismo mi onda otišli da napravimo istragu, ozlijeđene osobe, osobe
18 na čija su imanja pale granate, mi bismo tamo utvrdili da su to obični
19 poljoprivrednici. To ne znači da nas ranije ili da bi nas kasnije ne bi
20 zaustavili neki naoružani ljudi. To ne mijenja ništa na stvari, jer su nas mogli
21 zaustavljati možda negdje drugdje, ne nužno tamo, ali to područje trokuta

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 "Bandera" je bilo prilično veliko. Međutim, kada čovjek zatekne obične
2 poljoprivrednike kako obrađuju polja, to ne znači da nakon toga su...su
3 sljedećeg dana vas neće zaustaviti tamo naoružani vojnici. Dakle, tu nema nikakve
4 kontradikcije. Mi smo tamo zaticali obične poljoprivrednike, a povremeno smo
5 izvještavali da su nas zaustavljali naoružani ljudi. Tu nema nikakve
6 protuvrečnosti.

7 P: A Vi ste znali da su to obični seljaci po tome što u trenutku kad ste
8 sa njima razgovarali oni nisu imali oružje i što su vam to rekli?

9 O: Časni sude, ne samo to. Ja sam samo rekao, kao prvo, oni su govorili
10 da su obični seljaci. Kao drugo, zaticao bi ih čovjek na imanjima kako obavljaju
11 uobičajene poljoprivredne aktivnosti, i to bi čovjeka navelo da povjeruje da se
12 stvarno radi o običnim seljacima.

13 Također, još jedan faktor, o dobi: radilo se tu o starijim muškarcima i
14 ženama koje obično ne bi bili vojnici naoružani u ratu. Dakle, čovjek na taj
15 način zaključuje da se radi stvarno o običnim seljacima. Ukoliko se naiđe na
16 mlade, energične, jako sposobne ljude, onda čovjek lako može zamisliti da se tu
17 radi o vojnicima koji su... koji to rade tokom noći ili u neko drugo vrijeme,
18 ali kad zateknete ovako starije ljude, onda - koji su na, na imanjima, koji
19 imaju alatke - onda zaključite da su seljaci.

20 P: Da li Vi tvrdite da u trouglu "Bandera" nije bilo vojnih ciljeva?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ja to nisam rekao. Ono što sam ja mislio reći je da nismo smjeli ući
2 u jedan dio toga područja. U onim područjima gdje smo smjeli biti, tamo smo
3 vidjeli da nema vojnih ciljeva. Međutim, u onim područjima do kojih nismo
4 smjeli, tamo ih je moglo biti. Međutim, koliko smo mi znali, u ona područja u
5 koja smo odlazili, gdje smo pronalazili poljoprivrednike koji su samo obavljali
6 obične aktivnosti.

7 P: Hvala Vam. Između ostalog Vi ste nam rekli da ste bili, na jedan
8 određen način, iznenađeni kad ste čuli da je... da su predstavnici Vojske
9 Republike Srpske tražili da Muslimani napuste enklavu.

10 O: Ne razumijem šta mislite. Međutim, u jednom momentu, u nekom momentu
11 je vojska bosanskih Srba nama rekla da ne žele da Muslimani budu u enklavi. To
12 je iz... navedeno.

13 P: I za to nisu naveli nikakve razloge?

14 O: Dali su nam više razloga. Jedan od njih je - a to je već ušlo u spis
15 - da oni nisu željeli da Muslimani koji imaju podršku fundamentalista, da budu
16 među njima. Nisu željeli zemlju u kojoj žive Muslimani fundamentalisti.

17 Druga stvar koju su govorili je da su stvarno smatrali, nisu se osjećali
18 mirno ako bi Muslimani živjeli u njihovom području, jer su oni pak smatrali da
19 to područje pripada Srbima. Nisu ih željeli tamo.

20 Bilo je puno razloga i svi su oni navedeni.

21 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Ja se izvinjavam, gospodine Živanović.
22 Dozvolite da Vas prekinem na trenutak.

23 Ja sam mislio da ćete postaviti još nekoliko pitanja o smrti vojnika
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, bila su dva.

2 P: Ne znate ko je taj drugi, kako se zove, s obzirom da mi nismo za
3 njega čuli?

4 O: Ja nemam... ne znam ni ime niti jednog, niti dugog.

5 P: Hvala. Vi ste nam, između ostalog, govorili o tome kako su jedinice
6 Vojske Republike Srpske zauzele posmatračno... posmatračko mesto Eho. Toga se
7 sećate?

8 O: Da. Jesu.

9 P: Recite mi, pre toga je l' su bila neka upozorenja ili objašnjenja
10 zašto se to radi i da će se to uraditi?

11 O: Zapravo, zauzimanje promatračkih mjesta od strane bosanskih Srba, to
12 nije bilo u sistemu. Možda se razgovaralo: "Mi ćemo to zauzeti ili nećemo
13 zauzeti!" Oni su jednostavno krenuli u napad i zauzeli promatračko mjesto. Što
14 se njih tiče, oni su smatrali... Koliko se njih ticalo, oni su znali da ima
15 muslimanskih vojnika oko promatračkih mjesta i to su željeli riješiti.
16 Istovremeno, kada bi napadali promatračka mjesta, oni su to smatrali jednostavno
17 napredovanjem. Jednostavno su ulazili dublje u enklavu i isto tako su
18 onemogućavali da ih neko promatra sa tih mjesta.

19 Dakle, imalo je to više aspekata. Zanimalo ih je više stvari, a u svrhu
20 ispunjenja svojih ciljeva ili približavanja tome, i istovremeno u svrhu toga da
21 ih druga strana ne može promatrati.

22 P: Da li ste Vi možda prisustvovali ikada neki... nekim sastancima
23 vezanim upravo za ovo osmatračko mesto Eho? Da l' ste bili neposredno u kontaktu
24 sa predstavnicima Vojske Republike Srpske kada se o tome razgovaralo?

25 O: O kojem sastanku govorimo, jer nisam siguran o kojem se sastanku tu
26 govori, ali u svakom slučaju, govoreći samo o promatračkom mjestu Eho, mada

27

28

29

30

1 možda bi bilo bolje da pogledam dokumente, jer se ne sjećam tog konkretnog
2 sastanka.

3 P: A da li ste uopšte dobili ikakva obaveštenja ili neke nagoveštaje,
4 recimo od predstavnika Holandskog bataljona, da će... da Vojska Republike Srpske
5 želi da zauzme ovaj osmatrački punkt Eho?

6 O: Da, to smo čuli. Toga je bilo. Oficir za vezu ili komandant
7 Nizozemskog bataljona nam je jednom rekao da je vojska bosanskih Srba preuzela -
8 ustvari, da oni to ne preuzimaju. Oni su rekli, zapravo, da je promatračko
9 mjesto uklonjeno sa tog određenog mjesta. To je bilo rečeno Nizozemskom
10 bataljonu, da se ukloni promatračko mjesto. A kasnije, kada se to nije dogodilo,
11 kada je Nizozemski bataljon inzistirao da oni to ne mogu napraviti, e, tek tada
12 su ga oni zauzeli.

13 P: Ja ću da Vam pokažem jedan... jednu izjavu koju je dao jedan od
14 oficira Holandskog bataljona. On se zove Evert Rave i on je bio S5 u Holandskom
15 bataljonu, pod direktnom komandom komandanta.

16 G. ŽIVANOVIĆ: Ta izjava je 1D452.

17 Ja bih molio da pogledamo treću stranu ove izjave. To je pretposlednji
18 stav.

19 P: Ja bih Vas molio, znači, pretposlednji stav da pročitate.

20 O: Koji odlomak?

21 P: Pretposlednji. /prevod engleskog transkripta: "Sastanak od 31. maja
22 održan je u osmatračkom mjestu Eko. Srpski predstavnici su..."/

23 Vidite taj stav?

24 O: Da, da. Da, pročitao sam.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste Vi obavješteni o ovom razgo... o ovom razgovoru koji su
2 imali predstavnici Holandskog bataljona sa predstavnicima Vojske Republike
3 Srpske, i ovim akcijama Muslimana na koje su se oni žalili?

4 O: Časni Sude, jedino što smo čuli od tih ljudi bilo je da se vojska
5 bosanskih Srba žali i da traži da se promatrački punkt ukloni zato što ga
6 koriste Muslimani, i ništa više od toga. Osim toga, ovi izvještaji Nizozemskoga
7 bataljona nisu nužno slani i nama. Tako da većinu stvari ne bismo dobili, ali u
8 najmanju ruku ono što smo znali u vezi s razlogom, to je dakle bilo ono što smo
9 u najmanju ruku znali: koji je razlog za uklanjanje koji vojska bosanskih Srba
10 traži.

11 P: A da li je to bilo istinito da su Muslimani koristili ove
12 osmatračke... osmatračka mesta Ujedinjenih nacija?

13 O: Časni Sude, promatrački punktovi bili su punktovi Nizozemskog
14 bataljona. Mi nismo imali naše vlastite. Dakle, ako su ih koristili Muslimani,
15 onda mi s tim nismo imali veze.

16 P: Vidite, između ostalog, mi smo ovde saslušali neke, odnosno čuli smo
17 izjave nekih oficira Holandskog bataljona, pa ću Vam navesti, na primer, da smo
18 čuli od jednog od njih - on je bio zamenik komandanta tog bataljona, zove se
19 Franken - on je, između ostalog, izjavio da je prilikom dolaska u Srebernicu bio
20 obavješten da muslimanske snage u enklavi imaju 4.000-4.500 komada lakog
21 naoružanja i nešto bacača.

22 To je inače 16.10.2006. godine u transkriptu. Strana je 2438, od 11.
23 reda do 2439, drugi red.

24 Da li ste Vi obavješteni možda da muslimanske snage u enklavi, kad ste
25 došli, imaju oko 4.000-4.500 komada lakog naoružanja?

26 O: Kada kažete "pješadijsko naoružanje", pretpostavljam da mislite na
27
28
29
30

1 lako naoružanje, na manje oružje, je li tako? Što se nas tiče, sve teško
2 naoružanje i mitraljezi su svi bili pod nadzorom Nizozemskog bataljona.

3 P: To ste nam rekli. Ja Vas pitam sada, znači, za lako naoružanje.

4 O: Lako naoružanje koje su u posjedu držali Muslimani, mi osobno, ja
5 osobno za to nisam znao, da su oni službeno takvo naoružanje imali.

6 P: Isti ovaj oficir je rekao dalje, isto tada kad je davao tu izjavu, da
7 je maja meseca 1995. godine primetio da su muslimanski vojnici dobili nove
8 uniforme i da ih je viđao u Srebernici. Da li je moguće da Vi to niste videli?

9 O: To jesmo vidjeli. Rekli su nam i mi smo to uočili.

10 P: Mi ovde takođe imamo izjavu drugog oficira Holandskog bataljona. Ona
11 je dana 26. oktobra 2006. godine. To je strana 3058, red 24. do strane 3060, red
12 4., gde kaže da je od sredine juna 1995., prilikom poseta Srebernici viđao sve
13 više muslimanskih boraca. Da l' ste i Vi tako nešto primetili? On se zove
14 Koster, Eelco Koster.

15 O: Da, to smo vidjeli i o tome smo izvijestili. Mi smo čak vidjeli neke
16 naoružane vojnike, i negdje u izvještaju smo mi i informirali načelnika štaba
17 Armije BiH, dakle Ramiza, da smo vidjeli ljude s pješadijskim naoružanjem. No
18 ono čega se treba prisjetiti ovdje je ono o kakvom naoružanju govorimo, jer
19 stvarno se ne može usporediti to što su oni imali s vojskom, što, ono što je
20 imala vojska bosanskih Srba.

21 Katkada biste naišli na dvojicu ili trojicu ljudi s puškama i to se ne
22 može, odnosno nije se moglo usporediti s naoružanjem vojske bosanskih Srba,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 s ljudima koji su bili do zuba naoružani, a mi smo imali popis oružja koje su
2 oni imali: projekte, bacače raketa, granate, artiljerijske granate i tako
3 dalje.

4 Dakle, jedini razlog zbog kojega smo mi o ovome izvijestili je zato što je
5 to pomalo izgledalo neuobičajeno, nenormalno zato što Muslimani nisu ni trebali
6 imati oružje, nikakvo oružje, ali jednom ili dva puta smo vidjeli dakle neke
7 ljude s nekoliko pušaka, dvije-tri puške. Dakle, zato smo morali postaviti
8 pitanje što se događa: "Odakle vama to oružje?", i to je zapravo zašto smo mi
9 načelnika štaba pitali.

10 P: Vezano za to što kažete da ste videli neke ljude sa tim naoružanjem,
11 ja ću Vam reći da je ovaj isti svedok rekao da je u to vreme bilo toliko
12 naoružanih muslimanskih boraca da se više nisu mogle ispuniti obaveze u pogledu
13 demilitarizacije enklave, jer Holandski bataljon nije imao dovoljno ljudstva za
14 to.

15 To je rekao na strani 3067, redovi 11 do 22. Imam utisak da je tu bilo
16 dosta naoružanih ljudi.

17 O: To što se nas tiče kao promatrača, mi nikada nismo uočili veliki broj
18 muslimanskih vojnika naoružanih u enklavi. Možda je netko, ako je netko iz
19 Nizozemskoga bataljuna to i vidio, nas o tome nisu nikada obavijestili, jer
20 najčešće, ako bi oni nešto primijetili slično tome, oni bi nam rekli kako bismo
21 mi mogli otići na teren i provesti istragu. Tom prilikom, nama nitko ništa nije
22 rekao. Nitko nam nije rekao da provodimo istragu. Ja ne znam, ja ne sporim ono
23 što je on rekao, ali to ovisi o tome što znači po njemu to "puno". To ne znam.

24 P: Pa, ja ću da pokušam da to pojasnim, jer opet ću se vratiti na izjavu
25 majora Frankena. On nam je ovde rekao da su Muslimani u Srebrenici imali
26 divizijsku strukturu vojne organizacije, sa brigadama koje su imale svoje zone.

27
28
29
30

1 Da li Vi znate da su u Srebrenici postojale brigade u vreme kada ste Vi
2 bili?

3 O: U vrijeme kad sam ja bio tamo, časni Sude, mi smo znali da je bio
4 načelnik štaba. Bila je 28. divizija, ili se tako nekako zvala, koja je kasnije
5 dobila naziv 8. OG, čini mi se. A što se pak tiče samoga ustroja, to se ne bi
6 moglo nazvati nekakvom strukturom u enklavi. To se ne bi moglo nazvati nekakvom
7 vojnom organizacijom ili strukturom, jer takav hijerarhijski poredak u kojem
8 postoji divizija, brigade, pa skroz do nekih jedinica niže razine, stvarno nije
9 postojao, koliko smo mi imali prilike uočiti. Takva organizacija, takva
10 struktura je bila očigledna u vojsci bosanskih Srba. A stvarno nije bila tako
11 strukturirana, jer jednostavno nije postojala.

12 Dopustite mi da Vam kažem i ovo: bilo tko, čak i neka gerilska skupina
13 može tvrditi da je organizirana, i to je i tačno - vi vidite da struktura
14 postoji - ali ako pogledate ljude koji to vode, onda to stvarno nije adekvatna,
15 nije prava vojna struktura. To ne izgleda kao nešto što je dobro ustrojeno, kako
16 smo mi vidjeli da postoji struktura kod bosanskih Srba.

17 Tako da se stvarno organizacija na muslimanskoj strani u enklavi ne može
18 staviti na istu razinu kao što je to bilo u vojsci bosanskih Srba, gdje je
19 postojala prava vojna struktura. Ne znam, možda ja nisam u pravu. Možda je
20 nečega bilo izvan enklave, ali što se tiče unutrašnjosti enklave, dakle u
21 enklavi, takvu strukturu nismo primijetili, pogotovo ne u akciji, zato što ona
22 jednostavno nije bila operativna.

23 P: Da li Vi onda ne verujete u ovo što je rekao majer Franken, da je
24
25
26
27
28
29
30

1 postojala divizijska struktura sa brigadama koje su imale svoje zone
2 odgovornosti?

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, izvolite.

4 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, ja mislim da je pitanje
5 postavljeno i da smo na njega dobili odgovor.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, u pravu ste. Molim Vas, prijedite,
7 gospodine Živanoviću, na sljedeće pitanje, i imate još otprilike 15 do 18
8 minuta.

9 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Hvala.

10 [na B/H/S-u] Ja bih Vam pokazao još jedan dokument koji se... To je
11 1D467. Ovo je dokument štaba oružanih snaga Srebrenice od 28.7.1993. godine -
12 dakle iz vremena poslije demilitarizacije enklave - i ovde se navode jedinice
13 koje u tom trenutku, znači, u tom trenutku kada se šalje ovaj izveštaj, postoje
14 u enklavi.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

16 G. THAYER: [simultani prevod] Samo jedan ispravak za zapisnik. Ovaj
17 dokument je od 28.07.1993. Ja ne znam da li gledam pravi dokument.

18 G. ŽIVANOVIĆ: To je očigledno.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, sada je možda pogreška u
20 transkriptu. Sada je to uneseno ispravno.

21 Hvala Vam, gospodine Thayer. Gospodine Živanović, nastavite.

22 G. ŽIVANOVIĆ:

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ovde... ovde je tačan sastav svih jedinica koje su se nalazile u
2 srebreničkoj enklavi, znači od 28.07.1993. pa na dalje. U to vreme je već
3 enklava bila navodno demilitarizovana, pa može se ovde videti tačno raspored da
4 su postojale brigada Potočari sa tri bataljona, pa ispod toga stoji brigada
5 Sućeska, također sa tri bataljona, pa brigada Kraganjivode.

6 Možete li mi reći, molim Vas, da li ste Vi išli u neko od ovih sela? Da
7 li ste tamo možda videli, ovaj, neke pripadnike ovih brigada?

8 O: Časni Sude, mi smo obišli prostore poput Sućeske i drugih. Ja sam
9 osobno odlazio u neka od takvih područja i takve organizacije kako se ovdje
10 navodi 1995. nije postojala. 1995. takvo što se nije moglo vidjeti.

11 G. ŽIVANOVIĆ: Ja ću Vas sad zamoliti da pogledamo dokument 1D472.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo jednu stvar. Ovo mi se mora u
13 potpunosti razjasniti.

14 Brigada Sućeska bi se nalazila onda u trokutu "Bandera", je li tako? Ja
15 nemam nikakvih dvojbi s tim u vezi.

16 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ne znam.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ali to bi bila ona brigada kojom je
18 zapovijedao Zulfo Tursunović, a mislim da je svjedok rekao da im nije bilo
19 dopušteno ući na to područje. Dakle, molim vas, to bi trebalo pojasniti. Ja ne
20 znam za brigadu Kraganjivoda, ne znam da li je i ona bila u trokutu "Bandera",
21 ali mislim da se mora napraviti razlika između podataka koje možete dobiti iz
22 prve ruke time što ste mogli otići na lice mjesta i onih podataka koje niste
23 mogli dobiti zato što bi vas netko spriječio u obilasku tih lokacija.

24 SVJEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, brigada ima najmanje tri
25
26
27
28
29
30

1 jedinice, tri pješadijske jedinice, i to bez oružja ili oruđa za podršku. I ako
2 dodate još i tu podršku, onda vidite i veliku vojnu silu zato što jedna ta
3 jedinica ima oko tisuću vojnika. To je jedna jedinica, dakle mi ovdje govorimo o
4 najmanje tri jedinice, što bi značilo oko tri tisuće vojnika, a to u tako malom
5 trokutu "Bandera" nije moglo biti. Tamo naprosto nije moglo biti tri tisuće
6 vojnika. Činjenica što vas netko sprječava u ulasku tamo nema veze zato što je
7 to jako malo područje. Ako uzmete cijelu srebreničku enklavu, onda ne možete sve
8 to nazvati jednom brigadom zato što ne može cijeli taj prostor držati u sebi
9 jednu brigadu. Možda je na prostoru Sućeske ili na području trokuta "Bandera",
10 ako bi i bilo nešto poput brigade, onda bi se to moralo vidjeti.

11 Ja ne kažem da tamo nije bilo vojnih aktivnosti zato što je vjerojatno
12 bilo razloga zašto se nama nije dopuštao pristup u konkretne, na konkretne
13 prostore, ali ono što ja kažem je da jednostavno brigada na tome prostoru nije
14 mogla biti.

15 G. ŽIVANOVIĆ: Ja ću Vas moliti sad da pogledamo dokaz 1D472. Ovaj tekst
16 je na engleskom.

17 P: Nije preveden, ali to za Vas neće biti problem, naravno. Nego, ovaj,
18 to je inače, odmah da Vam kažem, da je to široko publikovan tekst.

19 G. ŽIVANOVIĆ: I ja bih Vas molio da pogledamo poslednju stranu tog
20 teksta, sam kraj, poslednji pasus.

21 P: Videćete jedno ime. Zove se, taj čovjek se zove Carlos Martins
22 Branco. Ovo je mesto gde radi ili bar gde je radio u vreme kad je ovo pisao.
23 Recite mi, da li je Vama poznato ovo ime?

24 O: Možda sam ga zaboravio, ali ime mi nije poznato.

25

26

27

28

29

30

1 G. ŽIVANOVIĆ: Eventualno, da bi se...

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću, samo malo.

3 Gospodine Thayer, izvolite.

4 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, bilo bi dobro

5 da se na zapisnik pojasni i da nam se kaže koji kolega temelj ima za ovaj

6 dokument, kojega datuma je taj dokument načinjen. Sadržaj je, izgleda, zapravo

7 email poruka koja je poslana. Ja stvarno ne vidim da li je taj čovjek, iskreno

8 govoreći, autor. Dakle, bilo bi dobro da nam se objasni porijeklo ovoga

9 dokumenta prije nego što se dalje u vezi s njime ispituje.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću.

11 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ovaj dokument je objavljen na

12 internetu, a ja ne znam njegov točan datum, ali mislim da je objavljen 2005.

13 godine. Ja ću Vam dati datume na raspolaganje, ali moram ih provjeriti. No htio

14 bih postaviti neka druga pitanja kasnije, u vezi s ovim pismom, kako bi svjedoku

15 osvježio pamćenje s tim u vezi.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ali mi moramo svejedno znati, jer ono

17 što imamo, vidimo, dakle, jednu stranicu ovoga dokumenta kojega vidimo i to je

18 sve, a ne znamo točno o čemu se radi. Ne znamo o kakvom se dokumentu radi. Vi

19 možda znate, i možda gospodin Thayer zna, ali mi ne znamo. I stvarno mi moramo

20 biti u stanju pratiti dokument.

21 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ja ću nastojati to pronaći, časni Sude.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

23 G. THAYER: [simultani prevod] Ja ovaj dokument nikada ranije nisam

24

25

26

27

28

29

30

1 vidio. Niti mi je ovaj čovjek poznat, niti mi je poznat dokument.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Možete li nam kazati jeste li
3 obaviješteni o upotrebi ovoga dokumenta?

4 G. THAYER: [simultani prevod] Danas, časni Sude.

5 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Mi smo ga unijeli u e-court u
6 ponedjeljak.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, dobro, ali mi nismo bili tu cijelo
8 vrijeme.

9 G. ŽIVANOVIĆ:

10 P: [na B/H/S-u] Ja bih Vas molio da pogledamo početak ovog dokumenta,
11 jer mislim da će Vam se možda sećanje malo osvežiti ako vidite o kome se radi.

12 Pogledajte ovaj, praktično prvi pasus, koji... koji... To je druga
13 rečenica, odnosno treća rečenica, koja glasi: [simultani prevod] "Ja sam bio
14 zamjenik zapovjednika Mirovnih snaga u bivšoj Jugoslaviji. Moje se informacije
15 zasnivaju na izvještajima vojnih promatrača koji su bili na položajima u
16 Srebrenici tih dana i nekim izvještajima UN-a koji nisu objelodanjeni javnosti."

17 O: Pročitao sam.

18 P: Da li se možda sada sećate o kom čoveku je reč?

19 O: Časni Sude, to ime mi je potpuno nepoznato.

20 P: Iz ovog teksta proizilazi... Iz ove rečenice koju smo pročitali
21 vidimo da se radi o osobi koja je radila isto kao vojni posmatrač Ujedinjenih
22 nacija. Tačno je označila koju je funkciju imala i da je imao kontakte sa vojnim
23 predstavnicima koji su bili u Srebrenici. Jedan od njih ste bili Vi. Sad Vas ja
24 pitam da li ste Vi imali ikakve kontakte sa višim organima, znači sa vojnim
25 posmatračima koji su bili na ovom nivou?

26

27

28

29

30

1 O: Ja stvarno ne shvaćam što Vi mislite. Ako mislite da je na razini
2 operativnoga oficira, načelnika operative u Mirovnim snagama UN-a... Mi nismo
3 surađivali na taj način da smo slali izvještaje iz baze, ali mi smo izvještaje
4 slali normalnim, uobičajenim kanalima, što znači da su morali ići u
5 zapovjedništvo u Zagreb. Ja ne znam tko je bio sve njihov primatelj, ali mi, na
6 razini tima, mi smo samo slali izvještaje tamo. Bilo je jako puno vojnih
7 promatrača, dakle ja ne moram nužno, nisam nužno morao poznavati ovoga čovjeka,
8 jer bilo je nekih tristotinjak, možda i više, vojnih promatrača. Otprilike 300
9 /u engleskom transkriptu: "700"/, nisam siguran. Dakle, teško je bilo poznavati
10 svakoga od njih.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Što znači kratica "UNPF"?

12 SVJEDOK: [simultani prevod] To znači Zaštitne snage Ujedinjenih naroda.
13 To je još kraća kratica od UNPROFOR-a.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali nisam ja to znao. Jeste li
15 ikada čuli za ime, naziv firme "Ruder & Finn Public Affairs" /u engleskom
16 transkriptu: "Ruder & Finn Global Public Affairs"/?

17 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne. Ja samo hoću kazati da izvor nije od
18 "plavih kaciga".

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] A jeste li Vi, kao vojni promatrač,
20 bili dio UNPF-a ili niste?

21 SVJEDOK: [simultani prevod] Ja sam bio strogo vojni promatrač, UNMO,
22 vojni promatrač UN-a, a UNPF, odnosno UNPROFOR, ako mogu tako kazati, je

23
24
25
26
27
28
29
30

1 zapravo, bilo naoružano krilo, to znači bataljoni UN-a i tako dalje.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, izvolite.

3 G. THAYER: [simultani prevod] Možda bih ja mogao malo pojasniti ovu
4 situaciju. U konkretno vrijeme - ja ne znam, ja mislim da ovo neće nitko sporiti
5 - u to vrijeme formalni naziv misije bio je promijenjen u "Zaštitne snage
6 Ujedinjenih naroda". Na terenu, dakle, on je imao svoje sjedište u Zagrebu,
7 barem UNPF, ali, zapravo, praktički nema razlike između UNPROFOR-a i UNPF-a.
8 Radi se samo o dva različita vremenska razdoblja o kojima govorimo.

9 G. ŽIVANOVIĆ: Ja bih molio sad da pogledamo deseti pasus.

10 P: Dakle iz ovog teksta proizilazi da ovaj gospodin Bronco ima
11 informacije o ovome o čemu govori iz razgovora sa predstavnicima UNM..., sa
12 vojnim posmatračima iz Srebrenice i iz ovih obaveštenja Ujedinjenih nacija,
13 dakle iz ovih izveštaja Ujedinjenih nacija koji nisu bili dostupni javnosti.

14 G. ŽIVANOVIĆ: Sad ću da Vam... da Vas zamolim samo da... Poslednji
15 pasus, poslednji pasus; prethodna strana, poslednji pasus. Izvinjavam se,
16 prethodna strana. [simultani prevod] Prethodna strana. [na B/H/S-u] Poslednji
17 pasus.

18 P: On između ostalog kaže... Možete pročitati i sami taj poslednji,
19 poslednji pasus, pa ću Vam postaviti pitanje.

20 O: Da.

21 P: Iz ovoga proizilazi da je gospodin Bronco, koji je bio tada u
22 Zagrebu, došao do ovih saznanja o napadima iz enklave, oružanim napadima na
23 srpska sela oko enklave, došao je iz ova dva izvora, dakle od vojnih posmatrača
24 Ujedinjenih nacija koji su bili na terenu i iz poverljivih izvora - onih
25 izveštaja Ujedinjenih nacija koji nisu bili dostupni javnosti. Moje pitanje je:
26 da li su vojni posmatrači Ujedinjenih nacija obavještavali svoju komandu u

27

28

29

30

1 Zagrebu o tim vojnim ispadima muslimanskih formacija iz Srebrenice na okolna
2 srpska sela i gubitke koje su nanosili civilnom stanovništvu?

3 O: Časni Sude, tokom mog boravka tamo ja nisam nikada bio svjedokom
4 nečega takvog.

5 P: Sada bi V..., bih Vas zamolio...

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak. To ne znači da se to
7 nije događalo, zar ne?

8 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne, ne znači da se to nije događalo, samo da
9 ja tome nisam bio očevidac dok sam bio tamo, tokom ta četiri mjeseca.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, svjedok napominje... Dakle tu se
11 pretpostavlja da vi govorite o tome da niste bili prisutni i vidjeli svojim
12 očima. Da li ste čuli za takve napade, a da ipak niste bili očevidac?

13 SVJEDOK: [simultani prevod] Nisam želio reći da ja samo nisam osobno
14 vidio, nego sam htio reći da tokom cijelog mog boravka na dužnosti tamo, do nas
15 nije došao nijedan izvještaj, da nismo bili očevici, i nama promatračima, da
16 nismo saznali ništa o tome takvo.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodin Živanović, molim da završite.

18 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Pa, evo, blizu sam kraju.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

20 G. ŽIVANOVIĆ:

21 P: Između ostalog, u istom ovom pismu stoji da je isti ovaj, da je... To
22 je...

23 G. ŽIVANOVIĆ: Ja bih molio da pogledamo 14. pasus, znači sledeću
24 stranicu.

25 SVJEDOK: [simultani prevod] Što točno?

26

27

28

29

30

1 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Samo trenutak. Molim da se malo spusti
2 tekst.

3 [na B/H/S-u] To je ovaj pasus koji počinje rečima: [simultani prevod]
4 "Također je važno primiti k znanju patetičnu molbu predsjednika opštine /u
5 engleskom trasnkriptu: "Osmana Suljića"/" i tako dalje.

6 P: Vidite to?

7 O: Da.

8 P: [na B/H/S-u] Ja ću Vašu pažnju da usmerim na poslednju, odnosno
9 pretposlednju rečenicu u tom pasusu, koja počinje rečima: [simultani prevod]
10 "Začudo, promatračima nikad nije bilo dozvoljeno da naprave inspekciju zaliha
11 hrane."

12 [na B/H/S-u] Iz ovoga proizilazi da je vojni posmatrač iz Zagreba bio
13 obavešten da posmatračima Ujedinjenih nacija u Srebrenici nije dopušteno da
14 pregledaju rezervne... rezerve hrane u Srebrenici. Da li je to tačno?

15 O: To nije tačno.

16 P: A da li je takvo obaveštenje poslato vojnom posmatraču u Zagrebu?

17 O: To nije tačno. Mi nismo izvještavali ni o čemu vezanim za ovo. Osim
18 toga, ako pogledate početak tog paragrafa gdje stoji /?da/ su vojni posmatrači
19 govorili svijetu da Srbi koriste kemijsko oružje i da je taj isti gospodin
20 kasnije optužio medije. Pretpostavljam da se tu govori o nama. Mi, kada smo to
21 pisali, mi smo napisali da je to nama rekao gospodin Osman Suljić, ali da mi
22 nismo mogli potvrditi takvu informaciju. To je zabilježeno da smo tako rekli.

23 Dakle, čak i ovdje gdje se govori o humanitarnoj situaciji, da ne
24
25
26
27
28
29
30

1 smijemo pogledati rezerve hrane, ni to nije tačno. Mi smo odlazili u skladišta
2 da provjerimo kakva je situacija sa hranom i također smo dobijali izvještaje
3 UNHCR-a. Dakle, bili smo stalno obaviješteni o situaciji kakva je bila.

4 P: I Vi ste pregledali magacine sa hranom u Srebrenici, je l' tačno?

5 O: Da, da, pregledavali smo. Odlazili smo u magacine. Mogli smo to
6 raditi. Povremeno bi i prebrojavali šta je bilo na skladištu, šta nije.

7 P: Vi ste videli i magacine 28. divizije, pretpostavljam; magacine sa
8 hranom, njihove.

9 O: Hrane za ljude u enklavi?

10 P: [simultani prevod] Za vojsku, pripadnike Armije BiH.

11 O: Ako je postojao neki zasebni magacin, neki drugi od onog kojeg smo mi
12 znali i koji smo pregledavali, to ne znam, ali onaj koji smo pregledavali, a to
13 je onaj gdje je držana sva hrana, tamo smo mogli bilo kada otići i pregledati
14 situaciju. Mi smo mogli vidjeti da u odnosu na situaciju možemo reći: "Ove hrane
15 ima dovoljno za toliko i toliko vremena." Mogli smo reći: "Ovo je dovoljno hrane
16 za mjesec-dva ili tako dalje." Dakle, mogli smo vršiti pregled magacina.

17 P: Vi ste pratili, između ostalog, situaciju sa hranom u...u Srebrenici?

18 O: Jesmo, časni Sude.

19 P: Da l' ste Vi znali da Armija Bosne i Hercegovine prisvaja jedan deo
20 humanitarne pomoći u hrani i drugim potrebama?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Za to nam je rečeno u jednom trenutku. Rečeno nam je da su oni
2 povremeno uzimali nešto od hrane, a čak i neki od korisnika su jednostavno
3 prodavali dio te hrane dobivene humanitarnim putem. Jednostavno bi sebi uzeli
4 dio, a drugi dio prodali. Dakle to se sve događalo, međutim mjera i koliko je
5 Armija oduzimala i čuvala hranu, gdje je to čuvala za to, mi nismo znali.

6 P: Ja bih imao još neka pitanja da Vam postavim, ali pošto smo već došli
7 do kraja, odnosno moje vreme za Vaše ispitivanje je isteklo. Ja bih Vas samo...
8 bi Vam postavio još jedno pitanje na kraju.

9 Vi ste nam rekli da se od Vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija očekuje
10 da budu nepristrasni. A moje pitanje je: da li Vi procenjujete da ste Vi bili
11 nepristrasan posmatrač tokom Vaše misije u Srebrenici?

12 O: Časni Sude, o tome nema nikakve sumnje. Ja sam bio nepristran. Mi,
13 vojni promatrači smo svi, koliko ja znam, bili nepristrani, i ja lično sam
14 svakako bio nepristran i nisam se svrstavao niti uz koju od strana. Mi smo bili
15 prijateljski nastrojani prema obadvjema stranama. Mogli smo slobodno razgovarati
16 sa vojskom bosanskih Srba i sa Armijom BiH. I oni su, ja mislim, imali
17 povjerenja u nas, u vojne promatrače. I mislim, ni na koji način se ne bi moglo
18 reći da smo bili pristrani.

19 Ja sam lično imao kontakte s obadvije strane na različitim razinama, i
20 ti takvi sastanci su i bili i zabilježeni. Nije se nijednom dogodilo da je bilo
21 koji od mojih izvještaja bio na bilo koji način pristran. Sve što sam
22 izvještavao o nekoj konkretnoj situaciji, to ništa od toga nije bilo pristrano.
23 Jednostavno je bilo zasnovano na činjenicama koje sam ja uočio na terenu i na
24
25
26
27
28
29
30

1 temelju onog što smo zabilježili.

2 P: Hvala Vam. Ja nema više pitanja.

3 [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Živanoviću.

5 Da sada samo pregledamo kako stojimo sa vremenom što se tiče drugih

6 timova Obrane.

7 Gospodin Meek, tražili ste sat vremena.

8 G. MEEK: [simultani prevod] Da.

9 Dobro jutro. Da.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro jutro.

11 G. MEEK: [simultani prevod] Na temelju dosadašnjeg iskaza, mislim da

12 neću imati pitanja, ali bih želio zamoliti da mi se omogući da damo timu

13 gospodina Borovčanina pola sata da postavlja pitanja umjesto nas. Hvala.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

15 Gospođa Nikolić.

16 GĐA NIKOLIĆ: Dobar dan, časni Sude. U ovom trenutku Odbrana gospodina

17 Nikolića neće imati pitanja za svedoka, i isto bih zamolila Veće za dopuštenje

18 da izvesna kvota vremena koja pripada ovom timu se dodeli gospodinu Borovčaninu

19 i njegovom timu za unakrsno ispitivanje od tih 20 minuta koliko smo mi tražili.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Hvala.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine Thayer.

3 Hvala Vam, gospođo Nikolić.

4 G. THAYER: [simultani prevod] Samo sam htio upoznati Vijeće sa
5 sporazumom između Tužilaštva i tima Nikolića je ostvarila. Naime kada se
6 spominje major Nikolić, tu se ne misli na optuženog Dragana Nikolića.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Thayer. Pretpostavljam
8 da ćete... Dakle Vi to potvrđujete, gospođo Nikolić.

9 Idemo dalje. Tim Nikolić /u engleskom transkriptu: "Miletić"/. Gospođu
10 Fauveau, tražili ste dva sata.

11 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, gospodine predsjedavajući. Mislim da
12 će moje ispitivanje biti nešto kraće, ali mislim da ću Vam moći više kazati kada
13 se završi ispitivanje kolege iz Obrane gospodina Borovčanina.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Krgoviću ili gospodine Josse.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Mi ćemo ostati pri našoj procjeni, časni
16 Sude.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Haynes.

18 G. HAYNES: [simultani prevod] Sumnjamo da će biti bilo šta. Mogu
19 ponuditi, ako je nekom potrebno, naše vrijeme.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Skoro da sam htio pitati gospodina
21 Lazarevića da li će moći iskoristiti sve to vrijeme da završi za, recimo, dva
22 tjedna.

23 Gospodine Lazareviću, šta mislite koliko će, zapravo, trajati Vaše
24 unakrsno ispitivanje? Tražili ste sat i pol na početku.

25 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Da, moram biti realističan. Ja sam
26 mislio da će neke od tema koje sam ja imao namjeru obraditi tokom unakrsnog
27
28
29
30

1 ispitivanja, da će pokriti gospodin Živanović, međutim neke druge teme su se
2 otvorile. E sad, s druge strane, kada smo usporedili dokumente koje smo imali
3 namjeru koristiti tokom unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka sa dokumentima
4 gospođe Fauveau, koje ona ima namjeru koristiti, utvrdili smo da se gotovo radi
5 o istim dokumentima.

6 Velika je vjerojatnost da ćemo mi obraditi tokom unakrsnog ispitivanja
7 cijeli niz tema koje se nje tiču. Mislim da će nam biti potrebno dva sata, do
8 dva sata i 15 minuta.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Onda da počnemo.

10 Vi ste sljedeći na redu.

11 Molim Vas da se predstavite svjedoku.

12 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Samo trenutak da se pripremim.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hoćete li da sada pođemo na pauzu, pa
14 da ne čekamo za tih 15 minuta?

15 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Samo sam mislio da mi treba da uzmem,
16 ovaj, stalak.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, htio sam reći da nam je pauza za 25
18 minuta, al' to možemo sada poći na pauzu, pa da se Vi dalje pripremite ako
19 želite.

20 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Pa, u pravu ste. To je bolja ideja.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro, svi se slažemo.
2 [Sudije vijećaju]
3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sada idemo na pauzu od 25 minuta, pa
4 ćemo nastaviti.
5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim.
6 ... Početak pauze u 12.15h
7 ... Sjednica nastavljena u 12.48h
8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
9 Izvolite sjesti.
10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Lazareviću, spremni ste?
11 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Da, časni Sude.
12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.
13 Samo jedno. Željeli bismo da se potrudite da sa svjedokom završite
14 sutra. U redu? Hvala.
15 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Imat ćemo to na umu i mislim da ćemo i
16 uspjeti to napraviti.
17 Unakrsno ispituje g. Lazarević:
18 [Branilac ispituje putem prevodica]
19 P: Dobar dan, pukovniče Kingori. Moje ime je Aleksandar Lazarević i ja,
20 zajedno s kolegama, branim generala Borovčanina pred ovim Tribunalom. I da biste
21 mi pomogli da ispunim zadatak koji sam preuzeo pred Sudskim većem, ja Vas molim
22 samo da, ako je pitanje takvog karaktera, a ja sam se trudio da ona budu
23 jednostavna, odgovarate kratko sa "da", "ne". Ako nešto nije jasno, slobodno mi
24 recite, ja ću preformulisati kako bi obezbedili da u vremenu koje nam je dato
25 prođemo kroz sve teme.
26 Prošô bih sad samo ukratko kroz Vaša dosadašnja svedočenja da bi
27 identifikovali sve što je... sve što ste Vi do sada pred ovim Tribunalom, a i
28
29
30

1 istražiteljima Tužilaštva, govorili u vezi sa događajima u Srebrenici; i samo
2 ukratko.

3 Vi ste prvu izjavu Kancelariji Tužioca dali 24. i 25. septembra 1997.
4 godine, je li tako?

5 O: Tako je.

6 P: I zatim ste 31. marta, i to se nastavilo 3. aprila 2000. godine,
7 svedočili pred ovim Tribunalom u predmetu protiv generala Radosava Krstića, je
8 l' tako?

9 O: Tako je, časni Sude.

10 P: I nakon toga je ovo sledeće svedočenje koje je započeto u decembru i
11 sad se nastavlja?

12 O: Točno, nastavlja se.

13 P: I tokom davanja izjava tužiocima, a i, naravno, svedočeći pred ovim
14 Tribunalom i u predmetu *Krstić* i ovde, Vi ste govorili istinu i samo istinu
15 prema Vašem najboljem sećanju i pamćenju, je li tako?

16 O: Tako je, časni Sude.

17 P: Pre nego što ste počeli svoje svedočenje u ovom predmetu, ja
18 pretpostavljam da ste imali prilike da prođete kroz Vaše izjave koje ste dali
19 istražiteljima Tužioca i da pročitate Vaše svedočenje u predmetu *Krstić* tokom
20 priprema. Je li tako?

21 O: Tako je, imao sam priliku da ih pregledam.

22 P: I Vi ste imali također priliku da ispravite eventualno neke
23 nepreciznosti, da kažete kolegama iz Tužilaštva neke primedbe koje imate koje bi
24 mogle biti unete u zabeleške sa Vašeg... sa Vaše pripreme u taj takozvani
25 "*proofing note*"?

26 O: Da, prošli smo i kroz proces pripreme, da.

27

28

29

30

1 P: Da li ste slučajno imali prilike da vidite beleške koje je kolega
2 Thayer napravio u vezi sa tim *proofingom* koji je imao sa Vama? Da li Vam je to
3 pokazano možda pre nego što ste započeli svedočenje ili ne?

4 O: Ne znam tačno o kojim bilješkama govorite.

5 P: Izvinjavam se, ovaj... Bit ću krajnje jasan.

6 Nakon što je kolega Thayer završio sa Vašim *proofingom*, on je napravio
7 izvesne beleške koje su poslate svim timovima Odbrane. Da li ste možda Vi imali
8 prilike da vidite beleške gospodina Thayera sa *proofing sessiona*?

9 O: Nisam pregledao njegove bilješke. Mi smo samo prošli kroz moje izjave
10 i iskaze i to je bila priprema; ali ako je nešto bilježio, meni to nije
11 pokazivao.

12 P: U redu. Ako se pojavi potreba, ja ću možda Vama to pokazati. Za sad
13 mislim... Ja Vas samo pitam da li ste imali prilike da ih vidite i Vi ste mi na
14 to odgovorili. Sada bih hteo da pređemo na suštinu Vašeg svedočenja.

15 Iz Vaše izjave koju ste dali Tužiocima, a na koju sam ja Vam već skrenuo
16 pažnju na početku ovog ispitivanja, vidim da ste Vi opisali zadatak, misiju UNMO
17 u Srebrenici kao: "Uočavanje kršenja dogovora o demilitarizaciji i organizacija
18 sastanaka između zaraćenih strana radi nalaženja trajnog rješenja, također
19 posredovanje između tih strana i Ujedinjeni...UN bataljona, koji je trebao
20 sprovesti prekid vatre."

21 To je opis dužnosti misije UN koji ste Vi dali u Vašoj izjavi

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 istražiteljima tužioca. Nalazi se na strani 2 engleske verzije i na strani 2
2 B/H/S verzije. U vezi toga, hteo bih da Vas pitam da li sam ja pravilno shvatio
3 da je Vaš osnovni zadatak bio uočavanje kršenja dogovora o demilitarizaciji? Da
4 li to bio suštinski, osnovni zadatak posmatrača UNMO?

5 O: Naš je zadatak bio da promatramo, nadziremo eventualna kršenja
6 sporazuma o prekidu vatre; dakle da to pratimo i da o tome izvještavamo.

7 P: Da, i doći ćemo za trenutak na to, ali Vi ste, naravno, svesni da je
8 postojao dogovor o prekidu vatre između srpskih snaga i snaga Armije BiH, je li
9 tako?

10 O: Časni sude, taj sporazum o prekidu vatre jeste bio sporazum između
11 dvije zaraćene strane, koji je bio ostvaren kroz posredovanje i strane su
12 utvrdile nešto konkretno i zatim su se one toga morale držati - upravo te
13 zaraćene strane.

14 P: Samo da pojasnim moje pitanje pošto vidim da su ovde to prevodi kao
15 "ceasefire agreement". Ja sam mislio na sporazum o demilitarizaciji. Možda je
16 došlo do jezičke pogreške. Samo, znači, govorimo o sporazumu o demilitarizaciji.
17 Da li znate da je takav sporazum postojao i da je potpisan bio, i da je to bio,
18 na kraju krajeva, i osnov da posmatrača UNMO mogu da dođu u enklavu u
19 Srebrenicu?

20 O: Dozvolite da ponovim. Naš je zadatak bio da pratimo i izvještavamo o
21 eventualnim kršenjima sporazuma o prekidu vatre. Postojale su određene odredbe i
22 mi smo to promatrali. Ako je postojao neki sporazum o demilitarizaciji, ja za to
23 ne znam. Ono što ja znam je da u odnosu na dogovoreni sporazum o prekidu vatre -
24 mislim da se to zvalo nekako "Katarski sporazum" ili tako nešto - ono što je

25

26

27

28

29

30

1 dogovoreno je bilo: demilitarizacija, uspostavljanje zaštićenog područja za
2 Muslimane - a sad ne govorimo samo o Muslimanima.

3 Stvar je bila u sljedećem: ako gledamo u kontekstu - kontekstu u kojem
4 je bio UN - govorilo se... Zapravo, u pitanju su bili oni ljudi protiv kojih se
5 moglo učiniti nešto, protiv kojih su se mogla vršiti kršenja, dakle manjine u
6 nekim konkretnim područjima i zato su i postojala ova zaštićena područja:
7 Srebrenica, Žepa, mislim i Sarajevo, te Goražde. Ako gledamo, recimo, za
8 Hrvatsku, prema Hrvatskoj je bilo jedno područje Bihaća i tamo je bilo još jedno
9 zaštićeno područje koje je UN organizirao kako bi se zaštitili oni koji su bili
10 u lošijoj situaciji - manjine u tom konkretnom području.

11 Zvalo se "zaštićeno područje", to kako bi se osiguralo da ljudi koji
12 tamo žive mogu računati da im UN garantira njihovo preživljavanje. I zbog toga
13 su i postojali vojni kontingenti, to jest bataljoni koji su bili raspoređeni u
14 ta područja kako bi se brinuli za bezbjednost ljudi u tim područjima gdje su oni
15 ili bili u lošijoj situaciji ili su predstavljali manjinu u njoj.

16 P: Ja Vam zahvaljujem na ovom iscrpnom odgovoru, međutim, ovaj, plašim
17 se da sad malo, ovaj, razgovaramo o... o... o dve različite stvari. Postavit ću
18 Vam krajnje konkretno pitanje.

19 Da li je za... Vaš zadatak bio, kao posmatrača UNMO, da primetite
20 značajno naoružavanje jedne od strana, u konkretnoj situaciji
21 musliman...muslimanske Armije BiH, unutar enklave i da o tome obavestite Vaše
22 pretpostavljene. Da li je, znači, Vaš zadatak bio da pratite da li u zaštićenu
23 zonu stiže oružje ili ne?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To je bio dio naših zadataka.

2 P: Hvala Vam lepo. Tako sam i ja razumeo.

3 Sada bih hteo da pogledamo jedan dokument. Ja nisam siguran da li ste Vi
4 imali prilike do sada da ga vidite.

5 G. LAZAREVIĆ: On je i na B/C/S-u i na engleskom. To je dokument 5D502.

6 Ja bih molio da se on pokaže u e-court-u.

7 P: Dakle, pukovniče, ovo što možemo da vidimo sada na ekranu - a ja ću
8 Vam, da bi identifikovali dokument - on se zove "Sporazum o demilitarizaciji
9 Srebrenice i Žepe", koji je zaključen između generala potpukovnika Ratka Mladića
10 i generala Sefera Halilovića 8. maja 1993. godine, u prisustvu general
11 potpukovnika Philippea Morillona. I ovaj dokument je, u suštini, jedan od
12 osnovnih dokumenata koji su definisali i prekid vatre i demilitarizaciju
13 Srebrenice i Žepe.

14 G. LAZAREVIĆ: Ono što bih hteo da pogledamo u ovom dokumentu, to je
15 paragraf 3. On se nalazi na sledećoj strani. Odnosno, izvinjavam se, to je član
16 3. On se nalazi na strani 2 engleske verzije, a također i B/C/S-a.

17 P: Slobodno pogledajte šta sadrži taj član 3, pre nego što Vam postavim
18 pitanje, i kažite mi samo da li ste završili sa čitanjem.

19 O: Da, pročitao sam.

20 P: Dakle, prema ovom sporazumu, srpska i muslimanska strana, uz
21 posredovanje generala Janviera, su postigli sporazum, i prema njemu, prema ovom
22 članu 3, kao što vidite, da unut...unutar demilitarizovane zove mora biti
23 predato oružje, municija, eksplozivi, mine i borbene zalihe. Vidite i sami da to
24 piše.

25

26

27

28

29

30

1 Da li je, sad ponovo Vas pitam, Vaš zadatak bio da upravo ovo kako je
2 navedeno u članu 3, osmatrate i svoje opservacije o tome da li se ovo poštuje,
3 prosleđujete Vama nadređenoj komandi?

4 O: Časni Sude, ja bih se vratio malo unatrag. Kada smo mi ušli u enklavu
5 - recimo ja, kada sam ja ušao u enklavu - to je bilo u prvoj polovici 1995.-
6 tada je demilitarizacija već bila obavljena. Dakle, sve što smo mi vidjeli je
7 već demilitarizirana enklava. Sve oružje je predano Nizozemskome bataljonu,
8 UNPROFORU-u, kako tu piše, dakle onima koji su bili na tome konkretnom prostoru.
9 Oružje je bilo u bazi Nizozemskoga bataljuna i to sam ja vidio. Ja sam vidio da
10 je to učinjeno. Dakle, mi nismo tamo otišli da bismo bili svjedoci
11 demilitarizacije. Ona je već bila obavljena.

12 P: U redu. Ja dakle potpuno razumem Vaš odgovor i ovo se sve dešava,
13 znači, 1993. i ovo je sporazum iz 1993. godine.

14 Vi dolazite u aprilu 1995. godine, kada je, prema Vašem svedočenju,
15 demilitarizacija već obavljena. Dakle, ako neko drugo oružje u tom periodu stiže
16 u enklavu, da li Vaš zadatak da o tome obavestite pretpostavljenu komandu?

17 O: U pravu ste. To je dio mogega posla. Ako nešto nađemo, moramo o tome
18 odmah izvijestiti. Točno je.

19 P: Hvala Vam lepo. I sad bih Vam postavio konkretno pitanje.

20 U aprilu 1995. godine, kada ste Vi kao posmatrač UNMO došli u enklavu
21 Srebrenica, da li ste imali informaciju da je došlo do priliva značajnih
22 količina oružja i borbenih sredstava u enklavu? Mislím dakle na period od aprila
23
24
25
26
27
28
29
30

1 do jula meseca, u kome ste Vi bili prisutni u enklavi.

2 O: Časni Sude, ja za to nisam znao. Sve što smo mi vidjeli, to bismo
3 direktno... o tome bismo direktno izvijestili komandu UN-a. Jedino o čemu ovdje
4 govorimo je sljedeće: kada smo primijetili nekoliko vojnika Armije Bosne i
5 Hercegovine koji se kreću tim terenom s oružjem, mi smo o tome izvijestili. Ali
6 svaki dotok ili opskrba naoružanjem koji Vi navodite, to stvarno nismo uočili,
7 niti smo o tome onda izvijestili.

8 P: U redu. Hvala Vam za ovaj odgovor.

9 Pre nekog vremena, Vama je kolega Živanović, koji Vas je ispitivao pre
10 mene, pokazao dokument 1D464 koji, nosi datum 13. juli, je komandant Armije BiH,
11 Rasim Delić uputio. Ja sam iz Vašeg odgovora shvatio da Vi imate određenu sumnju
12 da li je tak... taj dokument tačan, jer se radilo o prilično velikim količinama
13 oružja, municije i borbenih sredstava.

14 Da li sam Vas ja dobro razumeo da Vi sumnjate da je to baš ta količina i
15 to oružje dopremljeno u enklavu u tom periodu?

16 O: Časni Sude, ne radi se uopće o količini naoružanja. Radi se, zapravo,
17 o samome oružju. Količine koje smo mi tamo vidjeli su svakako bile pomalo
18 velike. Drugo, ako je ikada i došlo do ponovne opskrbe naoružanjem, mi o tome
19 nismo obaviješteni; i ako mi nešto ne znamo, onda stvarno o tome ne... o tome ne
20 možemo ni izvještavati. Dakle, za taj dio ne znam da li se to stvarno dogodilo
21 ili ne.

22 P: Dobro. Srećom, od vremena kada ste Vi svedočili u predmetu *Krstić*, pa

23
24
25
26
27
28
29
30

1 do ovog suđenja, razne Odbrane, a i Tužilaštvo, je došlo u posed prilično
2 velikog broja dokumenata, otvoreni su mnogi arhivi, i mi smo sada u prilici da
3 možemo da Vam pokažemo neka dokumenta koja tada nismo mogli.

4 I hteo bih da Vam ih pokažem četiri dokumenta, jedan za drugim, pa da
5 onda nastavimo sa ispitivanjem na ovu temu.

6 G. LAZAREVIĆ: Molim bih dokaz 5D00011.

7 P: Pukovniče, dok Vi posmatrate ovaj dokument, ja ću samo radi
8 upoznavanja sa njim reći da se radi o dokumentu koji je sačinio načelnik Štaba
9 Armije BiH, Enver Hadžihasanović. Datum tog dokumenta je 21.04.1995. godine, i
10 tu se radi o sredstvima koja su pristigla 28. diviziji Srebrenica i 285. lakoju
11 pešadijskoj brigadi iz Žepe.

12 Dakle, 21. aprila 1995. godine Vi ste već bili u enklavi Srebrenica, je
13 li tako?

14 O: Da, bio sam u enklavi.

15 P: Pretpostavljam iz Vašeg ranijeg odgovora da Vi niste primetili ove
16 količine oružja i ostalog u enklavi, ali da Vas pitam da li ste čuli ko je
17 brigadni general Enver Hadžihasanović? Da li se to ime i ta funkcija pojavilo
18 tokom Vašeg boravka u enklavi Srebrenica?

19 O: Meni to ime nije poznato. "Madži" ili "Hadži"?

20 P: Izvinjavam se. Možda je greška u transkriptu. Ovde piše: "general
21 Enver Hadžihasanović, načelnik Štaba Armije BiH". Znači vrlo visoki oficir u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Armiji BiH.

2 O: Ne znam ga, ne poznajem ga.

3 P: U redu.

4 G. LAZAREVIĆ: Pređimo sad na dokument 5D00012. /.../ Izvinjavam se,
5 ovaj, pogrešno je ušlo. Ja sam gledô dokument, umesto da pratim transkript.
6 Dokument je 5D0012. [simultani prevod] 5D00012 /sic/.

7 P: [na B/H/S-u] Vidite, pukovniče, sličan dokument kao i ovaj prethodni,
8 sačinjen od strane istog lica, koga Vi ne poznajete, osim što se razlikuju datum
9 kad je... kada su ova borbena sredstva dostavljena. Ovo je 27. aprila, dakle
10 nedelju dana nakon onog prethodnog, i radi se o dostavi potkovića, mina,
11 uniforma i ostalih stvari.

12 Takođe, ovaj, takođe to je izveštaj koji je načelnik Štaba Enver
13 Hadžihasanović uputio o rasporedu sredstava i ovde u desnom uglu se vidi da je
14 to upućeno 28. diviziji Srebrenica i 285. brigadi u Žepi.

15 Da li ste možda videli pristizanje nekakvih mina, različitog kalibra:
16 60, 82, 120 milimetara? Da li ste videli da je to možda stiglo u Srebrenicu u
17 aprilu mesecu, dok ste obavljali funkciju posmatrača UN-a?

18 O: Ne.

19 P: U redu, a pošto ste Vi, kao posmatrač UN-a, dosta analizirali, i u
20 Vašim izveštajima vrlo podrobno govorili o artiljerijskim oruđima u
21 artiljerijskim napadima: minoba... mine od 120 milimetara i mine od 82 milimetra
22 - to je dosta snažno artiljerijsko oružje, je li tako?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, da, 120 milimetara su mine za minobacač. Da, snažno oružje.

2 P: Hvala lepo.

3 G. LAZAREVIĆ: Sada bih hteo da pređemo na dokaze 4D0005.

4 P: Pukovniče, ja ću Vam... ja ću Vas uputiti na relevantne delove ovog
5 dokumenta, ali sam želeo da vidimo prvo naslovnu stranu da biste znali o čemu se
6 radi. Dakle 30.07.1996. godine u Skupštini Republike Bosne i Hercegovine,
7 komandant Armije, general Rasim Delić, podneo je izveštaj na temu "Vojni uzroci
8 pada Srebrenice", i to je ovo.

9 G. LAZAREVIĆ: Hteo bih sada da pogledamo stranu 4, a nakon nje i stranu
10 5 u engleskoj verziji, a na B/H/S-u to se nalazi na strani 4.

11 P: Vi vidite samo na gornjem... u gornjem delu ove strane, jedan deo
12 ovog paragrafa koji kreće malo ranije. Voleo bih da pogledate ovo pa da vidimo
13 pre tog... da vidimo onda i prethodnu stranu na engleskom.

14 O: /prevod engleskog transkripta: "Da, vidio sam."/

15 P: Dakle ovaj donji deo strane, mislim da može lepo da se vidi. To što
16 vidite, general Rasim Delić, ovde, govoreći pred Skupštinom Bosne i Hercegovine,
17 kaže da su transportovali sledeće... sledeću opskrbu u Srebrenicu - "excluding
18 Žepa" piše. To znači da Žepa tu nije uključena bila. I ovo su, znači, podaci
19 koji se tiču samo... samo enklave Srebrenica.

20 Pogledajte, molim Vas, sada o čemu se ovde radi i recite mi da li ste Vi
21 приметили, sada kad ovo vidite - pošto je ovo vrlo široko; tu se nalaze razne

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vrste municije, oružje, ali se nalaze i komunikacijska sredstva i ostalo - da li
2 ste nešto od ovoga Vi u tom periodu primetili u enklavi Srebrenica.

3 O: Ne, nisam.

4 P: Da Vas pitam sad jedno pitanje koje sledi iz ovoga.

5 Zna li, ili ako znate, možete li nam reći bilo koji razlog zbog koga
6 bi brigadni general Rasim Delić, komandant Armije BiH, ovo izneo u svom
7 izveštaju Skupštini Bosne i Hercegovine ako ovo nije tačno? Je li imao on možda
8 neki razlog, da Vi znate, zbog koga bi lagao svog predsednika i svoju Skupštinu?

9 G. THAYER: Časni Sude, ja nemam neki veliki problem sa ovom temom, ali
10 ipak se traži nagađanje od svjedoka, da se, dakle, kaže što je mislio
11 zapovjednik Delić.

12 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Ja bih odgovorio. Ja ne tražim od
13 svjedoka da mi kaže što je komandant Delić mislio. Ja ga pitam da li on zna za
14 neki razlog zašto bi ovaj lagao. Ako ne zna, onda jednostavno može kazati da ne
15 zna.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da iz prethodnog odgovora je
17 sasvim jasno da Vam svjedok ne može dati više podataka, osim onoga što Vam je do
18 sada rekao. Tako da Vas molim, prijedite na sljedeće pitanje.

19 G. LAZAREVIĆ: [na B/H/S-u]

20 P: Poslednji dokaz u ovom setu pitanja koji bih hteo da Vam postavim je
21 4D0002.

22 Pukovniče, tokom Vašeg svedočenja, Vi ste u više navrata pominjali ime
23 Ramiza Bećirovića, iz čega ja zaključujem da ste Vi tu osobu znali i da ste

24

25

26

27

28

29

30

1 imali kontakte sa njim. 11. avgusta 1993., godine Ramiz Bećirović je dao izjavu
2 bezbednosnim or... 1995. godine, izvinjavam se, greška je u transkriptu. Dakle,
3 Ramiz Bećirović je dao izjavu odeljenju Službe vojne bezbjednosti 2. korpusa
4 Armije BiH. Ovo što imamo pred sobom je njegova izjava i ja ću sad samo hteti da
5 Vam pokažem jedan deo te izjave.

6 G. LAZAREVIĆ: Mi ćemo se verovatno tokom ispitivanja u par navrata
7 vratiti na ovu izjavu, ali za potrebe ove linije pitanja, molio bih samo da
8 pogledamo stranu 14 B/H/S verzije, odnosno stranu 17 engleske verzije. Ako
9 možemo samo da vidimo donji deo, ovaj, strane, treć... otprilike to je treći
10 pasus odozdo.

11 P: Možete li da pročitate? To je pasus koji počinje: "All the heavy
12 weapons were in use throughout combat." /prevod engleskog transkripta: "Sve
13 teško naoružanje je korišteno tijekom borbe."/

14 "A mountain gun maintained at its position during the firing pin..."
15 /prevod engleskog transkripta: "Planinski top je zadržao taj položaj tijekom
16 paljbe..."/ Samo me taj paragraf, evo, da Vam pokažem.

17 O: Je, vidim.

18 P: Pročitali ste ga, da. Kao vojni posmatrač UN-a koji se nalazio u to
19 vreme u enklavi Srebrenica, da li ste registrovali upotrebu planinskog topa i
20 teške artiljerije, minobacača, od strane Armije BiH prema srpskoj strani?

21 O: Mislim da morate jednu stvar pojasniti. Prvo, ne piše gdje je bio on
22 postavljen - gdje mu je bio položaj, na kojoj koti - tako da znamo da li je bio
23 bliži mjestu na kojem smo se mi nalazili. Zato što mi ne možemo čuti sve što se
24 događa u cijeloj enklavi. Znae, morate znate da smo mi bili u Srebrenici
25 locirani u zgradi pošte, tako da možda ne znamo. Dakle, imate li konkretnu kotu,
26 konkretnu lokaciju gdje je to bilo?

27

28

29

30

1 P: Nažalost, ne mogu Vam više pomoći u vezi s ovim pitanjem. Ja ne mogu
2 znati gde su sve se nalazila artiljerijska oruđa 28. divizije. Ono što me samo
3 zanimalo, to je da li ste Vi bilo koju upotrebu artiljerije od strane Armije BiH
4 unutar Srebrenice registrovali. Samo je to pitanje.

5 O: Nismo, časni Sude. Mi nismo uočili nikakvo takvo djelovanje.

6 P: I, naravno, kao posledica činjenice da tako nešto niste uočili, oni
7 se nisu ni mogli pojaviti u vašim izveštajima, u vašim *sit-repima* /prevod
8 engleskog transkripta: "izvještaji o situaciji"/ u tom periodu. To je logično,
9 je l' tako?

10 O: Da, časni Sude, zato se to i ne može naći u našim izvještajima.
11 Naravno, mi to nismo uočili, nismo čuli, i ako se to i dogodilo, možda se
12 dogodilo negdje na nekom drugom mjestu, i to dosta daleko od mjesta na kojem smo
13 se mi nalazili, ali ne tamo gdje smo mi to mogli čuti. Isto kao i na drugoj
14 strani, ono što nismo mogli čuti, nismo mogli ni zabilježiti, niti dobiti
15 izvještaja o tome, pa nismo mogli ni mi izvještavati.

16 P: Da, potpuno se slažem sa Vama da čovek ne može da izveštava o onome
17 što lično nije video ili dobio informaciju. Međutim, hteo bi samo da Vam
18 postavim jedno pitanje u vezi dokumenata koje smo imali prilike da vidimo. To je
19 hipotetičko pitanje i ja očekujem hipotetički odgovor na takvo pitanje.

20 Ako pretpostavimo da su sva ova dokumenta tačna i da su... da je svo ovo
21 oružje u tom periodu ušlo u enklavu Srebrenica. Ako pretpostavimo da su
22 muslimanske snage iz enklave Srebrenica otvarale artiljerijsku vatru na srpske
23 položaje i ako na kraju zaključimo da u vašim situ...*sit-repima*, odnosno
24 izveštajima o tome nema reči, da li to znači da vi niste obavljali vaš posao
25 posmatrača kako treba?

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Časni sude, pogotovo ovako kako je
2 iskazano, kako je izrečeno, ja ulažem prigovor na pitanje. Prije svega, zato što
3 je pitanje hipotetičko i traži se hipotetičan odgovor na to pitanje. Dakle, samo
4 na toj osnovi bih uz dužno poštovanje rekao da ovo pitanje nije adekvatno.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Lazareviću, molim Vas,
6 preformulirajte pitanje. Mislím da je gospodin Thayer u pravu. Morate pitati ima
7 li kakvo objašnjenje za to ili...

8 G. LAZAREVIĆ: Preći ću...

9 P: Pukovniče, Vi ste, ovaj, čuli sada kako je Njegova Visost, sudija
10 Agius, postavio pitanje. Ako bi sve bilo tačno u ovim dokumentima, imate li
11 neki... neko objašnjenje koje nam možete ponuditi, zašto to, ovaj, nije u vašim
12 izvještajima?

13 O: Časni Sude, ako je ovaj dokument tačan u tom pogledu, sve naoružanje
14 koje se u njemu navodi... Ako je dakle sve to tačno, onda ja stvarno ne
15 razumijem zašto mi to nismo vidjeli. Ono što tu imamo je, kada netko piše
16 izvještaj, pogotovo kada ne uspije u borbi, onda ako nešto ovako unosite u
17 izvještaje, vi možda nastojite samoga sebe osloboditi krivnje za to što se
18 dogodilo.

19 Ja ne kažem da je ovo tu što je napisano netočno. Ono što ja nastojim
20 objasniti je da to nije ono što smo mi vidjeli. Mi nismo ništa ovakvo uočili
21 tijekom našeg čitavog boravka na tome mjestu.

22 Istodobno, ako je ovakvo oružje bilo na tome mjestu, mi smo onda... mi
23 bismo onda morali moći ustanoviti barem nešto od borbenog djelovanja, paljbenog
24 djelovanja, kada se koristi teško oružje za gađanje iz enklave, i svakako smo
25 onda o tome mogli moći podnijeti izvještaj.

26 Morate također znati da se naša opažanja nisu zasnivala samo na onome

27

28

29

30

1 što vi vidite kao osoba, zato što možda ne vidite sâmo otvaranje vatre, ali ako
2 čujete kako granate zvižde preko vas, onda znate da idu na jednu ili na drugu
3 stranu i svakako znate da može pucanj doći iz tog i tog mjesta i da može hitac
4 biti upućen na neko drugo mjesto. Naša opažanja, cijelo vrijeme dok smo mi bili
5 tamo, na osnovi toga mi ovo nismo uočili, nismo vidjeli nikakvo teško oružje, da
6 se iz njega otvara paljba na drugu stranu i zbog toga nismo o tome ni
7 izvještavali.

8 P: U redu. Za sada ćemo ostaviti temu. Ja ću se možda za trenutak sutra
9 sa par kratkih pitanja vratiti na ovu temu.

10 Međutim, osim, naravno nadgledanja toga da li se u enklavu unosi oružje,
11 vaš zadatak je također bio i da gledate da li se eventualno iz enklave obavljaju
12 napadi prema... od strane Armije BiH prema srpskim položajima i dublje u
13 teritorij pod kontrolom Srba, je l' tako?

14 O: To je istina. U pravu ste.

15 P: I ako sam ja shvatio dobro Vaše svedočenje, Vi nijednog trenutka
16 niste bili upoznati, odnosno niko Vam nije rekao da je bilo napada koje je
17 Armija BiH iz enklave - u periodu u kome ste se Vi nalazili, kao posmatrač u
18 Srebrenici - izvršila neki napad na teritoriju bosanskih Srba.

19 Vi ste, na kraju krajeva, svedočili ovde 13. decembra. Strana 19168,
20 redovi 22-25 - samo da bi Vam olakšao - zatim na strani 19169, redovi od 1-5.
21 Rekli ste da se ne sećate bilo koje situacije u kojoj se srpska strana žalila na
22 napade izvršene iz enklave prema njihovoj teritoriji. Da li ostajete pri tom
23 odgovoru?

24 O: Časni Sude, ja i dalje ostajem pri svom odgovoru od tada.

25 P: U redu. Da li ste imali nekakvu informaciju, za to vreme uopšte dok
26 ste bili tamo, da postoje planovi Armije BiH da se izvođenjem čestih napada iz

27

28

29

30

1 enklava Srebrenice i Žepa duboko u teritoriju pod kontrolom bosanskih Srba
2 snage... vojne snage bosanskih Srba drže vezane tu kako se ne bi mogle
3 angažovati na sarajevskom ratištu i na drugim ratištima? Da li ste imali takvu
4 informaciju?

5 O: Nisam u potpunosti shvatio što pod ovim mislite. Međutim, ako me
6 pitate da li se muslimanska strana, da je ona angažirala protivnike kako se
7 vojska bosanskih Srba ne bi mogla odlaziti negdje drugdje, ja mislim da toga
8 nije bilo.

9 P: Upravo je to bilo moje pitanje i vidim da ste ga dobro razumeli.

10 G. LAZAREVIĆ: Hteo bih sad da pogledamo dokaz 5D0003. Ja mislim da na
11 engleskom ne možemo videti prvu stranu još uvek.

12 Eh, u redu je. Hvala lepo.

13 P: Gospodine pukovniče, ovo je dokument datiran 30.06.1995. Operativno
14 vreme je 5 sati popodne i to je operativni izveštaj koji dostavlja načelnik
15 štaba, major Ramiz Bećirević, komandi 2. korpusa iz Tuzle.

16 G. LAZAREVIĆ: Hoćete li malo da pogledate i drugu stranu ovog dokumenta.

17 P: Recite kada ste videli celu prvu stranu da bi mogli malo o njemu malo
18 da razgovaramo.

19 G. LAZAREVIĆ: U redu. Možemo, znači, samo drugu stranu da pogledate da
20 bi mogli da pričamo o ovom dokumentu.

21 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, pročitao sam.

22 G. LAZAREVIĆ:

23 P: Pukovniče, sad kada ste se upoznali sa sadržinom ovog dokumenata -
24 ovo... ovog dokumenta, izvinite - ovaj, voleo bih da pogledamo ponovo na prvoj
25 strani tačku 3 ovog dokumenta. Tu stoji broj 3 ispred, u kome piše: "U cilju
26 odvratanja neprijateljskih snaga od sarajevskog ratišta i njihovo razvlačenje

27

28

29

30

1 prema Srebrenici i Žepi...", pa kaže dalje "26.06.1995. godine".

2 I neću sasvim ulaziti u detalje, ali 26.06.1995. godine, Vi ste bili u
3 Srebrenici, je li tako?

4 O: Molim Vas, ponovite.

5 P: U tački 3 koju ste imali prilike da vidite, gde piše: "U cilju
6 odvratanja neprijateljskih snaga od sarajevskog ratišta i njihovo razvlačenje
7 prema Srebrenici i Žepi dana 26.06.1995. godine." Samo sam hteo da lociramo:
8 to... u to vreme Vi ste bili u enklavi Srebrenica, je l' tako?

9 O: Da, 26. /u engleskom transkriptu: "23."/ juna sam bio tamo.

10 P: I ovo također u tački 2 imamo događaj "sprečavanja neprijateljskih
11 snaga da sa područja ne upućuju dodatne snage na sarajevsko ratište". "Izvedene
12 su dve diverzije u blizini Srebrenice", znači, "23.06.1995. godine, mesto
13 Osmače, zatim Bijelo Stenje /fon./ kod Koprivne, gde je likvidirano sedam
14 četnika."

15 I to se također dešava u vreme dok ste Vi u Srebrenici, je l' tako?

16 O: Pokazuje da sam bio tamo.

17 P: Da, vidite po izveštaju gospodina Ramiza Bećirevića, koga Vi znate -
18 koga ste, izvinjavam se, poznavali - u ovim akcijama je likvidirano 13 četnika.
19 Pretpostavljam da ste upoznati sa terminom "četnik" kao derogatornim terminom za
20 srpskog vojnika. Sećate se toga iz tog vremena. Znači, u tim akcijama, prvo

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 trinaest, pa zatim sedam četnika. Pa ovde, naročito u ovom trećem stavu, piše da
2 su diverzije u dubini neprijateljske teritorije, i to 20 do 40 kilometara, na
3 području opština Han Pijesak i Vlasenica na sledećim lokalitetima - pa se
4 nabrajaju. I tom prilikom vidite - to je, naravno, na sledećoj strani - šta se
5 dogodilo.

6 Vi nemate u Vašim izveštajima, nikakvo pominjanje ovih događaja koji su
7 se desili prema ovom dokumentu od 23.,26. juna 1995. godine?

8 O: U redu. Da se malo bolje upoznamo sa pitanjima o kojima je ovdje
9 riječ. Ove su se aktivnosti odvijale izvan enklave - kao što ovdje stoji - na
10 strani vojske bosanskih Srba. Vojska bosanskih Srba nama nije iznosila nikakve
11 pritužbe u vezi sa takvim aktivnostima, pa mi, dakle, nismo ni znali da se tako
12 nešto događalo. Ukoliko Muslimani i jesu izvršili takve aktivnosti, oni nam to
13 nisu rekli: "Mi smo to napravili." Isto tako, ako bi bosanski Srbi izvodili
14 vojne aktivnosti, oni nas o tome nisu obavještavali.

15 Ali je ona strana koja je bila oštećena, na koju je izvršen napad, oni
16 bi rekli: "To i to se dogodilo i mi sada iznosimo takvu i takvu pritužbu. Šta
17 ćete uraditi?" Onda bismo mi otišli i napravili izvještaj, nakon što bismo
18 istražili situaciju.

19 Dakle, u ovoj situaciji su Muslimani izvršili napad na vojsku bosanskih
20 Srba, ovi to nisu nama prijavili, nisu se pritužili, dakle mi nismo niti znali,
21 niti smo izvijestili. Međutim, tu vidite da se govori o području 20 do 40

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kilometara u pozadinu iznad... iza linija snage vojske bosanskih Srba. To je
2 daleko. Mi iz samog... sa same Srebrenice, čak i da smo vršili patrolu u
3 okolini, u 20-30 kilometara unutar tog područja, mi ne bismo mogli čuti, niti
4 saznati za neko... nešto što se događalo, ako nam netko s druge strane to ne bi
5 rekao. Niko nam se nije javio s tim.

6 P: Da. Pošto imamo još samo dva minuta do kraja, samo da ja dobro
7 shvatim Vaš odgovor.

8 Dakle, vas o ovim incidentima u kojima je poginuo veliki broj srpskih
9 vojnika, gde... gde su, da kažem, diverzantske grupe iz Srebrenice i Žepe ušle
10 duboko u srpsku teritoriju, niko nije obavestio o tome i to je razlog zašto o
11 tome niste napisali ništa u vašim izveštajima. Da li sam Vas ja pravilno
12 shvatio?

13 O: Ja bih samo htio dodati još ovo što ste... ovome što ste rekli. Naime
14 mi nismo radili patroliranje područja koje je držala strana bosanskih Srba. Naša
15 je... naša zona odgovornosti je bila unutar enklave. Sve što se događalo duboko
16 iza teritorije... unutar teritorije koju je držala vojska bosanskih Srba, ako
17 nam oni to ne bi prijavili, mi nad tim nismo niti imali kontrolu, niti smo mogli
18 to ići pogledati. Dakle dodajmo to onom što se sada rekli i ja ću se složiti s
19 Vama.

20 P: Razumem. Ali u svakom slučaju, ako je napad izvršen iz enklave,
21 odnosno od strane pripadnika Armije BiH koji se nalaze u enklavi, to bi svakako
22 bilo vaš zadatak da informišete?

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

24 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da smo iscrpli ovo
25 pitanje.

26 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Slažem se. Taj lajtmotiv, gospodine
27 Lazareviću, je bio dakle: "Ono što smo saznavali o tome bismo izvještavali. O

28
29
30

